

बुद्ध योग्यम्ह गुरु खः

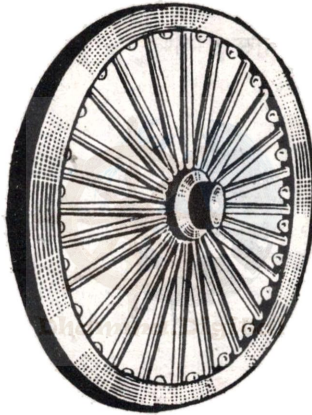
लेखक तथा प्रकाशकः

मिक्षु अश्वघोष

संघाराम विहार

ढल्को, लुति अजिमा

बुद्ध योग्यम्ह गुरु खः

लेखक तथा प्रकाशकः

मिद्धु अश्वघोष

संघाराम विहार

ढल्को, लुति अजिमा

प्रकाशकः

भिक्षु अश्वघोष

संघाराम विहार

ढल्को, काठमाडौं ।

फोन : ४२५९११०

प्रकाशन : १२०० प्रति

(२०६६ कतिं पुन्हि) वर्षावास समाप्ति

बुद्ध सम्वत् : २५५३

नेपाल सम्वत् : ११२९

विक्रम सम्वत् : २०६६

ईशवी सम्वत् : २००९

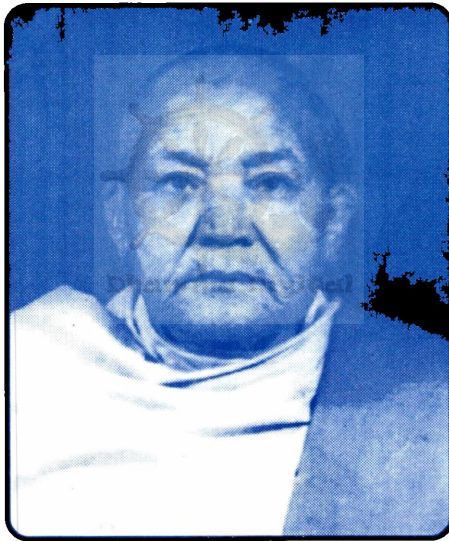

मुद्रक : न्यू नेपाल प्रेस

प्रधान कार्यालय: १४२ मनकामना मार्ग, नागपोखरी, काठमाडौं । फोन: ४४३४८५०, ४४३४७५३

व्यापारिक कार्यालय: शुकुपथ, न्यूरोड, काठमाडौं । फोन: ४२५९०३२, ४२५९४५०

धर्मरक्षिता गुरुमाँया पुण्यस्मृतिस

जिगु थःगु नेवा भाय्

जि छम्ह नेवा खःसां, लेखक खःसां, जिगु नेवा भाय् शुद्ध मजू । तर सकसिनं थू । जिं नेवाभाय् स्कूले बोना तयागु मदु । लेख चोचों खँ ल्हाल्हां स्यना तयागु । नेवा भासं बासलं(५०) मयांक सफू च्वे धनु, छापे नं जुइ धुंकल । तर जिगु भाय्ले एकरूपता मदु । जित थौं कन्हे यागु भाय् चित्त बुझे मजू च्वे नं मसः । छाया् धासा “नेपाले” चोयां गाथाय “नेपालय्” अबले चोयां गाथाय् अबलय् ‘य्’ बाग थपेयात ।

जि व्याकरण नं मसः(उकिं थौंकन्हय् यायेगु, उकुन्हु चोइथाय् थौंकन्हे, याय्गु, उखुन्हु धका जिं चोया चोना । अथे हे यः मयः या थासे यो मयो, ष्चःने या थासे न्हचोने धका छयला चोना । जि न्यागू खुगू भाय् सः, तर छगू हे भाषाया व्याकरण पारंगत मजू । ज्या चले जू, च्वे नं फु, अथे खःसां व्याकरण मिले मजू । थौं कन्हे यागु भाय् उपत्यकां पिने चों चोंपि आपालं नेवातेसं बोने मसः मथू । काठमाडौं या साधारण नेवातसें नं बोने मसया वल ।

भाय् धयागु च्वेगु नं बोने नं अपुइमाः । बंगालया रबिन्द्र नाथ टैगोरं धाइ भाय् धयागु सरल (अपुइमाः) जुइमाः । साधारण मनूतसें थुइगु जुइमाः । थःगु हे जक भाय्या खँ गो (शब्द) छ्चलेमाः धयागु मदु न्हचागु भाय् यागु प्रचलित शब्द छ्चोलां मस्यं । गथे कि “सन्ध्याटार्ईम्स बछि संस्कृत बछि अंग्रेजी शब्द प्रयोग (छ्चलातल) याना तल ।

थुउसि छाया थें जि नेवा भासं (मांभासं) सफू च्वे मास्ते वल । जिं खँय् भासं नं दर्जनौ सफू च्वे धुन, छापे नं जुइ धुंकल । जिके खँय् भाय् (नेपाली भाषाया) नं बांलाक ज्ञान मद्दु । व्याकरण मसः । नेपाली भाषाया विद्वान जुया सफू चोया चोनागु मखु । खँय् भाय् बांलाक मसःसां उगु भासं सफू चोया चोनागु नेवा मखुपिन्त, (गैर नेवार) पिंत बुद्धया शिक्षा धर्म प्रचार व थुइका बीत खः । गुरुङ्ग, तामाङ्ग, थारू जनजातिपिसं धाइ बुद्ध धर्म धयागु नेवातेगु जक मखु । इमिसं धाइ-“ जिपिं नं बौद्ध खः । जिमिसं नं बुद्धया उपदेशया खँ थुइके माल । आपालं सफूत नेवा भासं पिहाँ वया चोंगु खना ।”

जित नेपाल भाषा (नेवाभाय् योपिं) प्रेमीपिसं नेवा भिक्षु मखु खँय् भिक्षु धाइगु । अथे धाइपिं खना तं मचाया बरू न्हिले मास्ते वो । दया नं वं । अज्ञानतां हे अथे धयाचोंगु थें ताया ।

छक लँया सिथेसं चोंगु चैत्य दुथाय् बुद्धपूजा जुया चोन । अन जिं नेवाभासं बाखँ कना चोनाथाय गुरुङ्गत छपुचः नं वया चोन । इमिसं अन न्यन हँ- यहाँ के भइरहेको ? न्यनाचोंपिसं धाल हँ- बुद्ध पूजा र बुद्ध धर्म बारे कथा भनिरहेको । के को कथा ? बुद्धको शिक्षा- मानिसलाई असल मान्छे बनाउने हो । असल मानिस बन्नको लागि चित्त शुद्ध हुनु पर्छ, विश्वास पात्र र कर्तव्य परायण हुनुपर्छ तथा परस्पर सहिष्णुता हुनु पर्छ । सम्यक्दृष्टि हुनु पर्छ मतलब मन बाङ्गो हुनु हुन्न । गुरुङ्ग तसैं धाल हँ । यो त सारै राम्रो कुरा हो । यस्तो कुरा त नेपाली भाषामा गाउँ गाउँमा गएर प्रचार गर्नु पर्ने ।

जि खँय्भाय् बांलाक मसःसां नेपाली भासं सफू चोया चोना । जिगु अशुद्धगु खँय् भाययात शुद्ध याना बीम्ह प्रा.सुवर्ण शाक्य खः । गुबलें गुबलें वीर्यवति गुरुमांनं नं शुद्ध याना व्यु ।

जिगु नेवा भाय् सिरपा व पुरस्कार प्राप्त यायगु भाय् मखु । अथे

खःसा नं नेपाल भाषा परिसदं जित मती मलूकथं “भाषा थुवा” पदबी बिल । सुभाय् दु । खजा भाषा थुवा प्रमाणपत्रे चोया तःगु थथे दुः ।

बुद्ध धर्म व नेपाल भाषाया माध्यमं थःगु मां भासं धर्म देशना याना, सफू च्वया, मदिकक खुगु त्या दशक न्हयः निसें सेवा यायां राष्ट्रिय सभाय् थ्यंक नं सभासद् जुया थःगु भाषा व बुद्ध धर्मया प्रचार प्रसारयाना बिज्याम्ह छलपोलया सेवायात हनाबना तसे, नेपाल भाषा परिषदं बिया बया च्वंगु मानार्थ उपाधि ने सं. ११२८ या भाषा थुवा थपालय् छलपोल यात देछाय्गु क्व ज्यूगु जुल ।

अष्टमुनि गुर्जु
सचिव

फणीन्द्ररत्न ब्रजाचार्य
अध्यक्ष

नेपाल भाषा परिषद्

ने.सं ११२९ बछलागा ११

२०६६ ज्येष्ठ ६ गते बुधवा

थुगु मानार्थ उपाधिं जित दर्जा थकया ब्यूगु ताया, जि नेपाल भाषा परिसद प्रति कृतज्ञ जुया ।

जिगु भाय बेतालगु जुया नेपाल भाषा प्रेमी पिन्त बोने बले छुं असुविधा जुइफु । उकिया लागी क्षमा प्रार्थना दु ।

भिक्षु अश्वघोष

संघाराम विहार, ढल्को, लुति, काठमाडौं

फोनः ४२५९११०

जिगु थःगु खँ

थन थःगु खँ धासा नं न्हापां संघाराम विहारया थुवा जुया बिज्याम्ह धर्मरक्षिता गुरूमाँया खँ न्हचथने त्यना । धर्मरक्षिता अनगारिका गुरूमाँ आका भाकां प्राण त्याग याना बिज्यात । वसपोल विहार दाता नं खः । अथे धयागु २०३८ मंसीर १३ गते द्वितिया खुन्हु भिक्षु अश्वघोष व भिक्षु मैत्री निम्हसिगु प्रयत्नं संघाराम भिक्षु तालीम केन्द्र स्थापना जूगु रत्नमाया शाक्य लिपा(धर्मरक्षिता अनगारिका) व द्वारिका दास श्रेष्ठ निम्हसिगु दायकत्वे खः । वसपोलपिसं हे भवन निर्माण व भोजनया व्यवस्था याना बिज्यागु खः । आः लिपा बनेजूगु स्वतं जागु भवन व १६ फिट तःजाम्ह दना चोम्ह भगवान बुद्ध दुगु भवन नं धर्मरक्षिता अनगारिका गुरूमाँ याकचां निर्माण याना बिज्यागु खः । थुगु ज्या तसकं तःधंगु पुण्य कार्य खः । थुगु पुण्य कार्य व संघाराम विहार दतले गुरूमाँया नां त्यना चोनी तिनि । संघाराम स्थापना दिने औसि धुंकाया द्वितिया खुन्हु अबले निसें तुते मजुइक भिक्षु पिन्त भोजन याका चोंगु खः । आः वसपोलया केहें मेजुपिसं द्वितिया भोजन जिम्मा कया भोजन याका चोंगु दु ।

धर्मरक्षिता गुरूमाँ मदुसेलि जि विहार थुवा जुल धाय्माल । गुरूमाँ दुबले संघारामे चोना बिज्यापिं भन्तेपिन्त भोजन याका दाता जुया चोंगु खः । आः विहार थुवा जि जूगुलिं भोजनया व्यवस्था जिगु बोहले लात । अथे धयागु आतकया न्याम्ह खुम्ह भन्ते पिन्त भोजन याका चोना ।

दान वोगु ध्यबाया सदुपयोग याय् खना खूब आनन्द ताः । जित श्रद्धां दान ब्युपिं उपासक उपासिका पित्त जय जुइमा, निरोगी जुइमा धका आशिका याना चोना । लः व ग्यास भुतूया सिलिन्दरया पीर जुया चों । आः वावोगु लखं १८ हजार लीटर न्ह्यंगु टयांक जाय्का तया । आः संघारामया इतिहासया छुं खँ न्हचथनेगु अपो खँ जुइ मखुताया ।

थौ कन्हे संघाराम भिक्षु तालीम केन्द्र चले मज्जसां थनं उत्पादन जूपिं भिक्षुपिनिगु गतिविधि छक न्हचथने । वसपोल पिनि पाखे धर्मप्रचार जुया चोंगु सन्तोष जनक जू । थन संक्षिप्तं जक चर्चा याय् त्यना ।

न्हापांया पाखें प्रव्रजित जूपिं १० मध्ये दकसिबे थकालिम्ह भिक्षु भदिय ललितपुर यम्पि विहारे प्रमुख खः । धर्म उपदेश आदि याना धर्म प्रचारया ज्यायाना चोंगु दु । अथे हे संघारामे बरोबर बिज्याना सफासुघर व व्यवस्थाया ज्या याना चोंगु दु नापं संघाराम संरक्षण समितिया कोषाध्यक्ष नं खः । भिक्षु सोभित गणमहाविहारया प्रमुख जुया स्वास्थसेवा, स्कूले विद्यार्थी पित्त छात्र वृत्ति बीगु याना धर्मप्रचार याना चोंगु दु नापं सुभाषित मासिक पत्रिका नं पिकया चोंगु दु । भिक्षु सद्वातिस्स व कोलित भिक्षुपिं निम्हसिनं टोखाय् न्हूगु विहार देका श्रामणेरतनं लहिना तालिम याना धर्मप्रचारया ज्या याना चोंगु दु । भिक्षु आनन्द सभासद जुया कीर्तिपुर विहारे बिज्याना चोंगु दु । भिक्षु उपतिस्स अष्ट्रेलियाय् भिदँ तक चोना धर्मप्रचारयाना लिहाँ वया संघारामे थातं चोंना भविष्यया योजना देका चोंगु दु । भिक्षु विनीत अमेरिकाय् धर्मप्रचार याना चोंगु दु । भिक्षु मंगल ताइवाने चोना आख बोंका चोंगु दु । लिपा जूपिं भिक्षु कोण्डन्य बुद्ध विहारया प्रमुख जुया मस्तेगु स्कूल खोले याना, सगरमाथा एफ एम पाखें आइतबार पतिकं सुथे बुद्ध धर्मया प्रवचन बिया धर्मप्रचार याना चोंगु दु । भिक्षु अशोक थानकोट जितवन विहारया प्रमुख जुया लंका लिहाँ वोपिन्त चोनेगु थाय बिया व नेपायापिं बुढातेत अस्थाइ प्रव्रज्या

याना धर्म प्रचार याना चोंगु दु । भिक्षु संघरक्षित आनन्द भुवन विहारया प्रमुख जुया प्रौढ बौद्ध कक्षा व अमृतोपदेश बौद्ध मासिक पत्रिका पिकया धर्म प्रचार याना चोंगु दु । भिक्षु सुशीलं मेट्रो एफ.एम् ले सुथे सुथे बुद्ध धर्म प्रचार याना चोंगु दु । भिक्षु विशुद्धानन्द हाल प्राणपुत्र नामं प्रसिद्ध जुया बेनी, बाङ्गलुङ्ग व पाल्पाय् चाचाहिला धर्मप्रचार याना चोंगु दु । भिक्षु मिलिन्द बागबजार धर्मचक्र आश्रमे चोना भ्र भ्र धायका चोंगु दु । उपतिस्स स्थाईरूपं संघारामे चोना ब्यूगुलिं जित तसकं भरोसा व सुबिधा जूगु महसूस जूगु दु । भिक्षु त्रिरत्न पिपरहवाय् (भारतीय कपिल वस्तुइ) चोना यात्री तेगु सेवा याना चोंगु दु ।

थुपिं भिक्षुपिनिगु धर्मप्रचारया ज्यां संघारामया आस्था व दर्जा थाहाँ वया चोंगु दु । थुकिया श्रेयला धर्मरक्षिता अनगारिका गुरूमाँ व द्वारिका दास श्रेष्ठ पिन्त दु । छाया धासा वसपोलपिं दाता जुया ब्यूगुलिं खः ।

थुगु सफू धर्मरक्षिता गुरूमांया पुण्यस्मृतिस प्रकाशित याना धर्मदान याय् खना आनन्दताः ।

थुगु सफूया नां “योग्यम्ह गुरू बुद्ध खः” । सफू बोना म्हसीका दिसं बुद्ध सु ?

भिक्षु अश्वघोष, संघाराम

फोन: ४२५९११०

विषय-सूचि

<u>क्र.सं.</u>	<u>विषय</u>	<u>पृष्ठ</u>
	जिगु थःगु नेवा भाय्	क
	जिगु थःगु खँ	घ
१.	बुद्ध योग्यम्ह गुरु खः	१
२.	बुद्धया उपदेश बीगु तरिका	४
३.	राहुलयात बोधयाना बिज्याम्ह गुरु बुद्ध	५
४.	सीधुंकुम्ह म्वाइमखु धैगु मस्यूम्ह मिसा	८
५.	कर्मखोद्दाम्ह भिक्षुयात अरहन्तयाना ब्यूम्ह गुरु	१०
६.	पुक्कुसाति जीवन मुक्त जुल	१३
७.	भिक्षु जुया नं माँ-बौ सेवा याय ज्यू धाइम्ह गुरु बुद्ध	१६
८.	छ्रगूजक नियम बिया बोध याम्ह गुरू बुद्ध	१८
९.	बुद्ध लँपु जक क्यनीम्ह गुरू खः	२०
१०.	बुद्ध लँपु जक क्यनीम्ह गुरू खः	२२
११.	सम्यकदृष्टि	२६
१२.	प्यंगू सेवा धर्म	३०
१३.	दान सुयात बीज्यू	३४
१४	हारांम्ह भात ज्ञानीम्ह मिसा	३६
१५	सम्यकदृष्टि-२	३९
१६.	मतिकुराम्ह भिक्षु देवदत्त	४३
१७.	आपा म्वाना चोनेगु उपाय	४८

बुद्ध योग्यम्ह गुरु खः

अभिञ्जेय्यं अभिञ्जातं भावेतब्बं च भावितं,
पहातब्बं पहीनं मे तस्मा बुद्धोस्मि ब्राह्मण,

बुद्ध लें बिज्याना चोंबले ब्राह्मण छम्हेस्यां न्यन- छपिनी ख्वा साप
यचुसे चों, तेज नं दु । छपिनि गमन नं शान्त जू । छपिं सुथें ?

उत्तर-बिसें च्वे चोंगु गाथा (श्लोक) बुद्धं धया बिज्यागु खः। बुद्धं
थःत थम्हं म्हसीके बिया धया बिज्यात-जिं सीके मागु खँ दुःख दु, दुःखया
कारण दु, दुःख फुके नं फु, दुःख तंकेगु लँपु दु, धैगु खँ बांलाक सीके धुन,
अभ्यास नं खूब याय् धुन । मने सुला चोंगु बांमलागु संस्कार (बानि) यात
नं हाकुतिना वांछोय् धुन । जि आः बोध जूम्ह बुद्ध खः ।

थुकिं छु सीदु धाःसा बुद्ध न्हापां थः तालेलाका तिनि करपिं
तालेलाइगु खँ कना बोध याना बिज्याम्ह खः । थःशुद्ध जुयातिनि, थः
शान्तम्ह जुया तिनि मेपिन्त शुद्ध जुइमाः शान्त जुइमागु खँ कना
बिज्याइम्ह योग्यम्ह गुरु खः ।

मनूते पुचले आपालं भाषण व प्रवचन बीपिं दु । अथे दुसां तबि
न्यनीपिन्त धात्थें चित्त बुभ्भे जुइक बाखँ कने सःपिं, खँकने फुपिं आपा
मदु । धात्थेंया वक्ता, भाषण व बाखँ कने सःपिं धयापिं न्यनाचोंपिनि ध्यान
साला बोध यायफुगु शक्ति दुम्हेसित धाइ । थज्योम्ह वक्ता बुद्धजोपिं सुंमदु
धाय्गु अपो खँ जुइमखु । बुद्धं बाखँ कना बिज्याइ बले न्यना चोंपिनि मने

बुद्ध योग्यम्ह गुरु खः _____ १ —

दुहाँवंक थाय् व ईव्योयात लोगु कना बिज्याइ । बाखँ कन्हेन्ट्योहे नं मनूत गज्योपिं, धर्मया खँ थुइका काय्फुपिं दु मद्दु धका विचायाना सोइ ।

छक साभवा छम्ह जक खँ थुइका काय् फुम्ह जुया चोन । वया सा छम्ह तना माः जुजुं बान्हि फः पुल । नेगु ई फुत । अबले भगवान् बुद्धं बाखँ कना चोंगु पालात । वया बाखँ न्यने मास्तेवया न्यं वन । तर वया प्वाये पित्याना बाखँने मन मवन । बुद्धं वयात नेगु बिया प्वाजाय् धुंकातिनि बाखँ कना बिज्यात । अले वया धर्म उपदेशे ध्यानवन । वं खँ थुइकल । व बोध जुल । व स्रोतापन्न जुल । मतलब निर्वाणया लँवपुइ थ्यन ।

मेबले छन्हु करपिनिगु कुंजकख्यनीम्ह ल्वापुखिचा ब्राह्मण छम्ह बुद्धयाथाय् वना धाल-जि धर्मया खँ न्यने धका वयागु । अले बुद्धं धया बिज्यात- छ करपिनिगु कुंजक ख्यनीम्ह ल्वापुखिचां बाखँ न्यना धर्मया खँ थुइका काय्फै मखु धाबले व बरम्हया मतीवन-बुद्धं जित म्हस्यू खनि जि गज्योम्ह धका । धात्थें जि ताले मलाम्ह खनिका । बुद्ध धात्थें तः धंम्हगुरूखः धका साब खुसी जुया मन लेताया बोध जुल । उखुन्हुनिसें व ज्ञानि जुल । वं बुद्धया न्हचोने वना ल्हाबिन्ति याना धाल-भो गुरू ! जि अज्ञानी खः । जि छपिंखना साब श्रद्धा उत्पन्न जुल । जि आः ज्ञानी जुइगु जुल ।

बुद्धं बाखँ कना बिज्याइबले थःत अनुभव जूगु जक कना बिज्याइ । थः सःपह पिकया बाखँ कना बिज्याइ मखु । वसपोलं बाखँ कना बिज्याइबले न्यनाचोंपिसं जित हे ताकेयाना कना बिज्यात धका थुइका थःगु गल्ती व भूल स्वीकार याना ज्ञानी जू । उदाहरणया लागी श्यामावति महारानीया धाई सेविका खुज्जुत्तरा न्हिं न्हिं जीस्वाँ न्यावनीबले बच्चि ध्यबा लबः (नाफा) नैम्ह जुया चोन । छन्हु बुद्धया धर्म उपदेश (बाखँ) न्यना- “नतं कम्मं कतं साधु यंकत्वा अनुत्पप्पति- अर्थात् सुनानं अज्योगु

ज्या याय् मज्जू गुगुज्या याय् धुंका ग्याना चोनेमाली, पश्चाताप चाया चोनेमाली । थुगु बुद्धया खँ न्यना खुज्जुत्तरां थुइका काल- बुद्धं जि गज्जोम्ह धैगु स्यू खनि । जि थनिनिसें ध्यबा लबः नेमखुत । जि ज्ञानी जुइगु जुल । वं ध्यबा दक्कोया जी स्वाँ न्याना यंकल । महारानी न्यन थौं छायाँ स्वाँ अपो हयागु ?

खुज्जुत्तरां धाल- बुद्धया बाखँ न्यना जि बोध जुया, ज्ञानी जुया । मेबले निहं निहं बच्छि ध्यबा लबः नयाम्ह । थौं फुक्क ध्यबाया स्वाँ न्याना हयागु खः । वयागु खँ न्यना महारानी तं मचासे साप खुसी जुल । महारानी नं बोध जुल । ■

बुद्धया उपदेश बीगु तरिका

बुद्धं न्हापां थः तालेलाके धुंकातिनि मेपिन्त बाखँ कना बिज्याइगु खः । भिक्षुपिन्त नं धया बिज्याइगु खः करपिन्त उपदेश बी न्ह्यो थः न्हापां ताले लाकेगु बांला । अथे खःसानं बुद्धया शिक्षा बीगु बाँलागु तरिका दु- थःमहं ज्यायाना उपदेश बीगु । छक बुद्धं भिक्षुपिन्त न्वाना धया बिज्यात- सुंक नजक नया न्हि बितेयाना चोन, हुं बाखँ कँहुं । उपदेश व्यु हुं ।

वसपोलया खँ न्यना छम्ह भिक्षु पिने पिहाँ वना लें सिथे फेतुना चोम्ह फोगीयात धाल- ए ! धर्मया बाखँ न्यं । अले फोगी नं धाल- जित धर्मया खँ म्वा । जि प्वाथे पित्याना चोन । जित नेगु छुं नसा दुसा व्यु । व भिक्षुं व फोगीयात लपुजोना बुद्धयाथाय यंका धाल- बाखँ न्यने मयोहं, प्वाथेपित्याना चोनहं । नेगु दुसा गाःहं । बुद्धं वयात प्वा जाय्क नका हुँ धका छोया बिल ।

व भिक्षुं बुद्धयात धाल- जित धाःसा बाखँ कँहुं धया बिज्यात । छपिंस छाया वयात धर्मया बाखँ कना बिमज्यासे छोया बिज्यानागु ?

बुद्धया लिसः खः- जिं धर्मया खँ कने धुन । बुद्ध धात्थेम्हं गुरु खः । ■

राहुलयात बोधयाना बिज्याम्ह गुरु बुद्ध

भगवान बुद्ध जुया ७ दँ दुबले कपिलवस्तु बिज्यात । अबले राहुल कुमारयात यशोधरादेवी छ अबुयाथाय् वना (बुद्धयाथाय्) अंश कयाहिं धका छोया बिल । राहुल कुमार बुद्धयाथाय् वना धाल- छपिनिगु किचःहे सिचुसे चों । बुद्धं न्यना बिज्यात छ धन छुया वयागु ? राहुलं धाल- जिमि मामं छपिके यक्को धन सम्पति दुहं अंश कयाहिं धका छोयाहगु ।

बुद्धं जिके दुगु सम्पति थो हे म्हासु वसः खः धका म्हासु वसः पुंका प्रव्रजित याना बिल । राहुल न्हेदँ (७) तिनि दुम्ह, ज्ञामदुनि । उलिजकस्यू वं बुद्ध जिमि अबु खः । अथेजुया वयाके अभिमान बढे जुल । बुद्धं सारिपुत्रयात राहुल कुमार जिम्मा बिल । मचातिनिम्ह अनुशासन धयागु उस्त मस्युनि । सारिपुत्र भन्ते नं ज्ञानया खँ स्यना ब्यूसां खँ बांलाक मन्यं । भिक्षुपिन्त धाइगु- जित म्ह स्यूला जि सु ? जिमि अबु बुद्ध खः धाइगु । भिक्षुपिसं बुद्धयाथाय् वना धाः वन भन्ते ! राहुल कुमारयात छक न्वाना बिज्याहुं । व ताले मलाना वल । खँ ल्हाइगु नं ताले मला, मखुगु खँ ल्हाय् यो । अले बुद्धं राहुल कुमार यात अम्बलट्ठक धयागु जंगले बोना यंकल । बुद्धं लोटा छगले लः जाय्क तया यंका बिज्यात । मज्झिम निकायस अम्बट्ठक राहुलोवाद धयागु सूत्र छपु दु उकी राहुल कुमारयात न्वाना बिज्यागु खँ दु ।

बुद्धं राहुलकुमारयात लः जायक दुगु लोटा संका न्यना बिज्यात- राहुल, लोटाय् छु दु ? छुं सःवोला ? राहुलं धाल- लः जाय्क दु उकिं सः मवल ।

बुद्ध योग्यम्ह गुरु खः _____ ५ —

बुद्धं लः बच्छि पोंका संका बिज्याना न्यन- आः छु जुल ? राहुलं धाल लः बच्छिजक जूगुलिं छ्यापां छ्यापां सवल । बुद्धं लः फुकं पोंका हानं न्यना बिज्यात- आः छु जुल ले ? राहुलं धाल आः लोटा फुसुलु जुल । बुद्धं धया बिज्यात- राहुल लः बच्छि जक दुबले संथे छु चंचल जुल । लःफुकं मदुबले फुसुलु जूथे छं मखुगु खँल्हाना जूगुलिं छु नं फुसुलुम्ह जुल । मखुगु खँ ल्हागुलिं छु मेपिन्त पंगल जुल । मखुगु खँल्हाइमेसित मेपिनि यइ मखु, पत्यायाई मखु । छु ज्ञानी मजूगुलिं जितला म्हाइपुसे चोन छु ज्ञानी जुइमाल ।

धुलि खँ न्यना राहुल कुमारं मती तल- जित याकचा जंगले बोनाहया न्वाना बिज्यागु जि ताले मलागुलिं खः । आवनिसे जि ज्ञानी जुइगु जुल धका बुद्धयात धाल । हानं न्यन भो गुरू ! कन्हे निसें जिं याय्मागु ज्या छु छु थें आज्ञा जुया बिज्याहुँ ।

बुद्धं धया बिज्यात- सुथ न्हापनं दना बँ पुइगु, लः कया तय्माथाय् तयगु, चःबि सफायाय्गु, थकालिपिनि आज्ञाकारी जुइगु, कोमुलि जुइगु लोमंके मज्यू ।

बुद्धं न्वाना बिज्यासें निसें राहुल कुमार तसकं ज्ञानी जुल । सुथ न्हापनं दना बँपुना सफासुघर याना जुल । राहुल कुमारं न्हापनं दना बँपुना जूगुलिं मेपिं श्रामणेरपिं अलिस जुल । आः राहुलकुमार बँपुइम्ह दत, न्हापनं मदंसां जिल धका लिबाक तकं दना च्वन । अले भगवान बुद्धं इमित सःता न्वाना बिज्यात- छिपिं गथे अलिस जुयागु ? खँला राहुल गुलि ज्ञानी । न्हापनं दना बँपुना लः तेमाथाय् तया, चःबिनं सफा याना चोन । छिपिं गथे अज्ञानी जुयागु ?

मेपिं श्रामणेरपिसंमती तल बुद्धं नं थः काययागु जक प्रशंसा याना जिमित न्वाना बिज्यात । राहुलं याना बोफेमाल धका ईखतया राहुलया तुतिसालेगु मती तल । अथे धयागु राहुल कुमार यागु गलती जक

मालेगु कुतः यात । राहुलयागु छुं हे कुं ख्यनेगु मदुबले सुथन्हापनं राहुल कुमार बँपुना कोठाय वना आराम कया चों बले मतिकुरापिं श्रामणेर (मचापिं भिक्षुपिं) पिंसं पिने चोंगु धू मुंकाहया बँपुइधुंकुथाय धू होला बिल । इपिं बुद्धयाथाय् वना धाःवन भन्ते ! छपिंसं राहुल यागु जक खूब प्रशंसा याना बिज्याइगु व राहुलकुमार साप ज्ञानी, गुलि सफासुघर याय् न्ह्यां । थौं आतकं राहुल दना मवोनि, बँपुनामतनि । बुद्ध राहुल कुमार यात सःता न्यना बिज्यात थौं छन्त छु जुलः ? कपा स्यातला ? फुक भनं धूया धू ।

राहुल कुमारं बँपुइ धुंथाय् धू होला तगु खना सुंक तुफि कयाहया बँपुना धू वांछोया सुंक वन । ल्वाना मचों-जिं बँपुइ सिधः थाय् छाया धू होला तया धका ।

राहुल कुमारया शत्रुतसें मतीतल- राहुल कुमार धार्थे हे ज्ञानीम्ह खः का । भीपिं नं ज्ञानी जुइमाल धका ज्ञानी जुल । बुद्ध राहुलयात जंगले यंका न्वाना ज्ञानी याना बिज्यात । बुद्ध धार्थे हे योग्यम्ह गुरू खः । ■

Dhamma.Digital

सीधुंकुम्ह म्वाइमखु धैगु मस्यूम्ह मिसा

मेगु नं छगू निगू घटना न्ह्चथने त्यना- भगवान् बुद्ध योग्यम्ह गुरू खःधयागु थुइका बीत । गौतम बुद्धयापाले श्रावस्ती सीधुंकुम्ह म्वाइमखु धका मस्यूम्ह मिसा छम्ह दु । वया नां किशा गौतमी खः । व मिसा गरीबम्ह जूसां साप बांला, म्ह चसिचाम्ह । उकिं वयात धनीम्ह मनुखं ब्याहायाना यंकल । अभाग्यया खँ खः । व मिसाया पाखें प्यदँ न्यादँ तक मचा मदु । पुलांगु अन्धविश्वासयाना किशा गौतमी अलक्षिणाम्ह जुइका चोनेमाल । भातपिंथाय निभामलुइकं वयागु ख्वा तकं मसो । गथे गथे संयोग लिपा प्वाथे दत । काय् हे बुल । अले अलक्षिणाम्ह लछिं लात । साप माने यात । मचाछम्ह देवं किशागौतमी नरकं स्वर्गं ध्यंम्ह जुल ।

अभाग्यया खँ खः प्यदँ न्यादँ दुबले मचा आका भाकां सित । अले किशागौतमी शोकं ऊँइपहवल । मचायात पाछाया वैद्यतेथाय् यंका धाल जिमचा यात म्वाके माल । वैद्यतसें जाँचेयाना धाल- मचा सीधुंकल म्वाई मखुत । व मिसा मेम्ह वैद्ययाथाय वना धाल मचा म्वाका व्यु । व मनोवैज्ञानिक वैद्यं धाल मेजु ! तः धंम्ह वैद्य छम्ह दु- भगवान बुद्ध । अनहुँ छं मचा म्वाइ ।

व किशागौतमी बुद्धया न्हचोने सीम्ह मचा तया धाल- छपिं साप तःधंम्ह महावैद्य धागु न्यना- जि मचा म्वाका बिज्याहुँ । बुद्धं विचायाना

बिज्यात- थो मिसा ला सीधुंकुम्ह म्वाइ मखुत धैगु मस्यूम्ह
खनि । अले बुद्धं धैबिज्यात- मेजु । मचा म्वाका बी । वासः देकेमानि ।
वासः देकेगु सामान मदुनि । छं सुहे मसीनिगु छँनं तू छम्हू कया हति ।

व मिसा ले ले तातां निखा स्वखा छँय वना तू छम्हू फोन, फुक
भनं सुहे मसीगु छँ लुइके मफुत । अले वया होश वल सकलें सीमानिगु
खनिः ! जि मचा नं सीधुंकल, म्वाइ मखुत धैगु थुइका काल । बुद्धया थाय्
वना धाल- भो महावैद्य,- जि मचा म्वाइगु वासः म्वाल । जि अज्ञानी जुया
सीधुंकुम्ह मचा म्वाइमखु धैगु मसिल । मनूतेगु अन्धविश्वासंयाना जित
मचा मदुम्ह धका अलक्षिनाम्ह धाइगुलिं जि ला ऊँइहे जुल । जि छेचँ
लिहावने मखु । जि छपिनि शरणे वया । छपिनिगु उपदेश अनुसारं जीवन
हनेगु जुल । व धर्म आचरण याना जीवन मुक्त जुल ।

मेपिं वैद्यतसें सीम्ह म्वाइमखु धका खःगु खँ लहागु वयात मिले
मजुल । बुद्धंम्वाका बी धागुलिं वया मन याउँल । व बोध जुल । जीवन
मुक्त नं जुल । बुद्ध महावैद्य नं जुल, योग्यम्ह गुरू नं जुल । ■

Dhamma.Digital

कर्मखोट्टाम्ह भिक्षुयात अरहन्तयाना ब्यूम्ह गुरु

राजगृहे छम्ह साहु दु । व साहुया याक म्ह्चाय छम्ह दु । ल्यासि जुइकातकं छयें हे तया लहिना तल । वया म्ह्चामचा छें हे ज्यायाइम्ह नोकर नाप यो त्यो जुल । मतलब प्रेम जुल अले व हे मिजें नापं लिपा बिस्युं वन । प्वाथे दुगुलिं मचा बुइकेत थः छें वनेगुमतीवल । भातम्ह वनेगु इच्छामया । भातम्ह मदुसां व मिसा थः छें वन । जःला खःलापिन्त धाल-जिमि भातं न्यंसा थः छें वन धयाब्बू । भातम्ह वोबले थः कला थः छें वन धैगु सीका लल्लिसे वना माः वन । कलाम्हेस्यां लें हे मचा बुइका चोन । छेंय बोना हल । लिपा हानं मचा प्वाथे दत । न्हापाथेन्तु लें हे मचा बुइकल । न्हापा बूम्हे सित महापन्थ नां तल । लिपा बूम्हे सित चूल पन्थ नां तल । लिपा इपिं तःधिक जूबले बाजे बजे पिंथाय वने माल धका पिरेयात । मां म्हेस्यां मं मरेक बोना यंकल । छ्थाय फल्चाय चोना थः छें खबर छोट । मांम्ह वया छय् निम्ह बोना यंकल । म्ह्चायमचा छेंय दुमका ।

अजिम्ह म्ह्चाबलें वेलुवन विहारे वना बाखँ न्यं वनीम्ह । छय्पिं नं विहारे बोनायंका चोंबले थुपिं मस्त गनं वल धका न्यनीगु । पेहनवं म्हेस्या मचात धका धायमाबले अजिम्हेस्या म्छा का । लिपा तःधिकम्ह छय् महापन्थं भन्ते जुइगु इच्छा यात । अजिम्ह ले ले तातां महापन्थयात

भगवान बुद्धयात लः लहाना बिल । लिपा महापन्थं किजा चूलपन्थयात नं भिक्षु याना बिल । बुद्धं महापन्थयात धया बिज्यात छिमि किजायात धर्मया खँ स्यनाव्यु ।

महापन्थं किजा चूलपन्थयात—

पदुमं यथा कौकनदं सुगन्धं पातोसिया थुल्लमवीत गन्धं,
अङ्गीरसं पस्स विरोचमानं तप्पन्त मादिच्च भिवन्त लिक्खे ।

थुगु गाथा छपु चूलपन्थयात कन्थ वेकि धका पाठ बिल । चूलपन्थं प्यलातक बोनं नं कन्थ वय्के मफु । दाजुम्ह महापन्थं दिक्क चाया तं पिकया किजाम्ह चूलपन्थयात बोबिया धाल- जाबो गाथा छपुहे प्यलातक नं कन्थ वेके मफुम्ह कर्म खोटाम्ह, बुद्ध शासने भिक्षु जुया चोने लायक मजू चीवर तोता छँ हँ धका विहारं पितुना छोट । चूलपन्थ जिमिदाजुया मेक छाया चोनेगु धका सुथ न्हापनं विहारं पिहाँवन । अबले पिने बुद्ध धोदुक नापलात । बुद्धं न्यना बिज्यात- चूलपन्थ छ छाय् न्हापनं गन वने त्यनागु ?

लिसः बिल— जिमि दाजुं जित चीवर पुना चोने लायक मजू पिहाँ हँ धका पितुना हल, छँ वने धका वयागु ।

बुद्धं धया बिज्यात— छ गज्याम्ह मनु, जिं छन्त भिक्षुयानागु खः । जिथाय् मवोसे छँ वनेत्यनागुला ? वसपोल बुद्धं चूलपन्थया लहाः जोना, छचने नं लहातिं बुबु स्याना करूणापूर्वकं थथाय् कोठाय् यंका तइसे चोगुकाप छक्कू बिया धया बिज्यात— थुगु कापते “रजोहरणं, रजोहरणं” धका बुबु स्याना चों । रजोहरणं रजोहरणं धागुया अर्थ खिति मरेमा, खितिमरेमा । चूलपन्थ बुद्धया आज्ञाकथं अथेहे यात । तइसे चोंगु कापते लहातिं थ्यु थाय् छक्कूचा हाकुसे चोन । बुद्धं धया बिज्यात छंके लोभ, द्वेष, मोह,लकेश सुलाचोंगु दनि । उकिं तइसे चोंगु कापते हाकुसे खिति दाग दत । थो भीगु शरीर नित्यमखु । अस्थिर, परिवर्तनशील खः धका अशुभ

भावनाया,विपस्सना ध्यान भावना अभ्यास या धैबिज्यात । चूलपन्थं
बुद्धया आज्ञाकथं बांलाक मनं थुइका अभ्यासयात । वं याकनं निष्कलंकगु
अरहत्व प्राप्तयात । जीवन मुक्त जुल । थुकिं सीदु भगवान बुद्ध योग्यम्ह
गुरू खः । ■

पुक्कुसाति जीवन मुक्त जुल

भगवान बुद्धया पाले पुक्कुसाति धैम्ह जुजु छम्ह दु । व राजगृहया राजा बिम्बिसारया पासा जुया चोन । बिम्बिसार जुजु पुक्कुसाति पासायात भगवान बुद्धया व्यक्तित्व व वसपोलं उपदेश बिया बिज्याइगु बारे बयान याना पौ छोइगु जुया चोन । बिम्बिसार जुजुया चिठी बोंसे निसें बुद्ध दर्शन याय्गु तसकं इच्छा जुल । संस्कार नं बलाम्ह जुया चोन । भगवान बुद्ध दर्शन याय्गु तसकं आपुल जुया राज्य तोता श्रावस्ती पाखे वन । श्रावस्ती यक्को तापागु जुया छन्हुं अन थ्यंकवने मफुत । लैं हे छथाय् भारा उइम्ह कुम्हायाथाय् चोने माल । मेथाय् बाय् चोनेगु थाय मदु । कुमाहा नाप लाना अन हे बाय् चोनेगु खँ मिले यात । मेथाय् थाय् मव्यू ।

थुखे बुद्धया करूणा दृष्टि व हे पुक्कुसाति जुजुया प्रति वन व तसकं बुद्ध नापलाय्गु हथाय् चाया चोम्हं नं जुल । वया आयु फुइत्यंम्ह जुल । उकिं बुद्धं विचायाना बिज्यात- वयाथाय् जि हे वना नापलाय माली । बुद्ध अन थ्यसेलि कुमाहायाके न्यनाबिज्यात- थन बाय् चोनेगु थाय् दैलाथें ?

कुमाहानं धाल- थन मेम्ह नं मनू छम्ह चों चोंगु दु । वयात बाधा मदुसा अन हे चोसां ज्यू । व कुमाहा नं बुद्ध धकानं मस्यू, मेम्ह जुजु धका नं मस्यू । अबले आपासिनं बुद्ध नापलाई बले म्हमस्यू । भीसं बुद्ध जीवनी बोनेबले रशिम छररंपिहाँ वो धाथें अथे छुं चिं मदु । बहनि जूगुलिं नं म्हसीके मफुगु नं मस्यू ।

बुद्ध योग्यम्ह गुरु खः _____ १३ —

भगवान् बुद्धं ध्याय् कुंचाय् सुलाया फेतुना बिज्यात । निम्हस्यां न्ह्यो मवो । पुक्कुसातिं बुद्धया ख्वा तुंकसोया मतीतल थो मनु छ्मह तः धंम्ह महात्माथें चों, धर्मया खँ न्यनेमाली । वं न्यन- महात्मा छुं धर्मया खँ न्यने दःसा ज्यू । बुद्धं ध्याय् बिज्यात- प्यंगू आर्यसत्य दुःख दु, दुःखया कारण दु अज्ञानता व तृष्णा, दुःख अन्त- नं याय फु, दुःख अन्त यायगु च्यागू आर्यमार्ग खः । न्हापां सम्यकदृष्टि ठीक पायछि कथं थुइका कायगु, सम्यक् संकल्प पायछिगु कल्पना (चिन्तन), सम्यक् वचन- मेपिन्त अहित मजुइगु खँ ल्हायगु । मेकथं धाय्माल धाःसा मखुगु खँ मल्हायगु, चुकलि खँ, फोहरगु खँ, फुसुलुगु खँ मल्हायगु, सम्यक्कर्म- मेपिनि दुःख कष्ट जुइगु ज्या मयायगु, सम्यक् जीवन- निर्दोष जीविका, सम्यक प्रयत्न- मखुगु कल्पना उत्पन्न मयायगु कुतः उत्पन्न जुइ धुंकुगु मभिंगु कल्पना दबेयायगु कुतः, भिंगु कल्पना उत्पन्न यायगु व उत्पन्न जुइ धुंकुगु भिंगु कल्पना भन उन्नति यायगु कुतः । सम्यक् स्मृति- न्ह्याबले होश तथा चोनेगु, सम्यक् समाधि- मन चंचल मयासे एकाग्र याना चोनेगु । हानं बुद्धं ध्याय् बिज्यात

सब्बपापस्स अकरणं कुसलस्स उपसम्पदा

सचित्त परियोदपनं एतं बुद्धानसासनं ।

अर्थात्- बांमलागु धाक्को ज्या मयायगु, भिंगु बांलागु ज्या यायगु अले चित्त शुद्ध यायगु बुद्ध पिनिगु उपदेश खः । थुलि खँ न्यने धुंका पुक्कुसातिं मती तल- जिं न्यना तयागु खँ व थुगु खँ उथें उथें चों । थुगु खँ कनाचोम्हं बुद्धला मखुला ? पक्कां बुद्ध जुइ माःथे चों । थथे मती तया न्यन- छपिं बुद्ध लाकि छु ?

छिं स्वेबले गथे थें चों ? धका बुद्धं न्यना बिज्याबले पुक्कुसातिं धाल- जिं स्वेबले छपिं पक्का नं बुद्ध हे खः ।

अले बुद्धं ध्याय् बिज्यात- अथे खःसा जि बुद्ध खः । हानं पुक्कुसाति

जुजुं धाल- छपिसं जिगु मनया खँ सीका करूणातया थन थ्यंक बिज्यात जि धन्य जुया । छपिं योग्यम्ह गुरू खः । जिगु इच्छा पुरा जुल । जि बोध जुल । भिक्षु जुइत चीवर मावने धका खूब प्रसन्न मन याना लें वना चोम्हेसित दोहँ नं चोया स्याना बिल । व सीथाय् बुद्ध बिज्याना दाह संस्कार याना वयागु व्वें व खरानी तया चैत्य देका पूजा या धका बुद्ध धया बिज्यात ।

अले भिक्षु पिसं न्यन- भन्ते व छम्ह गृहस्थ छाया चैत्य देका पूजाया धया बिज्यानागु ?

बुद्ध धया बिज्यात- खः व गृहस्थ जूसां बोध जूम्ह अरहन्त खः उकिं पूज्य जुल । उकिं बुद्ध योग्यम्ह गुरू खः ।

थन बुद्ध तः धंम्ह गुरू खः सानं थन चर्चा जूगु घटनाय् बुद्धं गुरूपह मक्यं । बुद्ध नापलाय् धका वोम्ह पुक्कुसाति यात न्हापान्तुं जि बुद्ध खः धका धया बिमज्या । उकिं बुद्ध महानम्ह योग्यम्ह गुरू खः । ■

Dhamma.Digital

भिक्षु जुया नं माँ-बौ सेवा याय ज्यू धाइम्ह गुरु बुद्ध

श्रावस्ती जेतवने बुद्ध चोना बिज्याबलेसिगु घटना खः । छम्ह ल्याय्म्हचा बुद्धया उपदेश न्यं वनेगु बानि जुल । छन्हु बुद्धया उपदेश न्यना चोंबले मती तल- दुःखं मुक्त जुइत ला गृहस्थ जीवन मिले मजू थें चों । गृहस्थाश्रमे चों चोनेगु गाक्कं हे भं भट थें चों । निस्वार्थी जुइमफेकं दुःखं मुक्त जुइ थाकु । उकिं जि गृहस्थ जीवन तोता भिक्षु जूवने माली । व बुद्धयाथाय वना भिक्षु जुइगु इच्छा दु धावन । बुद्धं मां अबुया अनुमति माः धया बिज्यात । व अनं सरासर छें वना माँ बौयात थःगु इच्छाया खँ कन । माँ अबुं वयात अनुमति मब्यु । व याकः काय जुया चोन । वं धाल जिगु ख्वा स्वेगु इच्छा दुसा भिक्षु जुइत अनुमति व्यु, मखुसा सिनावने धाबले माँ बापिसं अनुमति बिल । व भिक्षु जुल । विहारे मिसात व मिजंत ग्वा ग्वा वया चोंगुलिं वयात सुख मताल । वं भगवान् बुद्धयाके आज्ञाफोन- भन्ते ! जि जंगले चोंवनेगु इच्छा दु । बुद्धं छुं भतिचा शिक्षा बिया जंगले वनेत आज्ञा बिल । व भिक्षु भिनिदँ तक जंगले चोन नं छुं विशेष आध्यात्मिक उन्नति याय्मफु ।

श्रावस्तीपाखें भिक्षुपिं अन जंगले वन । इमिके व भिक्षुं न्यन श्रावस्ती फलनाथाय् त्वाले च्वंपिं साहु साहुनी पिनि हाल खबर छु दु ?

इमिसं धाल- इमिगु हाल ला तसकं बांमला । इमि याक काय छम्ह दुगु खः व भिक्षु जूवन । इमिथाय् छेंयँ ज्यायाना चोपिं बंजातसे धन सम्पति हिनामिना याना साहु साहुनी निम्हं फोगी जुया फल्चा बाय जुया दुःखी जीवन हना चोन । इपिं निम्हं व हे जंगले चों चोम्ह भिक्षुया माँ बौ खः । माँ-बाया दुःख कष्ट न्यना व भिक्षुया मन साप दुःखी जुल । धिक्कार का ! जिं याना माँ बौ निम्हं फल्चा बाय जुल । आः चीवर तोता माँ-बाया सेवा यावनेगु मती तथा श्रावस्ती पाखे वन । न्हापां बुद्ध दर्शन यावने धका वन । बुद्धयात थःगु इच्छाया खँ कन । गौतम बुद्ध धया बिज्यात-माँ अबुया सेवायाय्त चीवर तोतेम्वा । भिक्षु जुया हे माँ- बौया पालन पोषण याय ज्यू । बुद्धया खँ न्यना वया मन सोकु थाहाँ वन । व सरासर माँ-बा चों चोंगु फल्चाय् वना न्ह्योनेसं दना चोन । भिं निदँ लिपा नाप लागु वयात इमिसं म्हसीके मफुत । अले व भिक्षुं धाल- जि छिमि काय् खः नु विहारे धका बोना यंकल ।

भिक्षा वना प्राप्त जूगु भोजन नका लहिना तल । ल्यंगु जक थःम्हं नल । प्वा मजागुलिं व गंसी जुल । मेपिं भिक्षुपिसं धाल- छं पाप कमेयाना चोन । भिक्षा वना कया हयागु गृहस्थपिन्त नके मज्यू । छंत पापलाई धागु भिक्षु पिनिगु खँ न्यना वया मन ल्वाकबुक जुल । मन स्यंका बुद्धयाथाय् वना धावन- जित छें वनेगु आज्ञा जुया बिज्याहुँ । छाय धका बुद्ध न्यं बले मेपिं भिक्षुपिसं धागु खँ कन । बुद्धं भिक्षुपिं सःता धया बिज्यात- फलानाम्ह भिक्षुं अशरणपिं माँ बौ पालन याना धर्म याना चोन । छिपिं अज्ञानी जुया मखुथे थुइका वयात मिलेमजूकथं खँ लहाना वया मन स्यंका चोन । छिमित जकं पाप लातका ! भिक्षु जुया नं माँ-बौया सेवा याय्गु धर्म खः धका धया बुद्ध योग्यम्ह गुरू जुया बिज्यात । ■

छाजक नियम बिया बोध याम्ह गुरु बुद्ध

छम्ह ल्यायम्हचाम्ह भाजुं बुद्धया उपदेश बरोबर न्यं वनेगु बानि यात । बाखँ न्यना चो चों वया छेंय चोने मास्ते मवल । त्यागी जुया भिक्षु जुइगु इच्छा जुल । बुद्ध याथाय वना थःगु इच्छा पोंकल । गौतम बुद्धं छम्ह भिक्षु सःता जिम्मा बिया बिज्यात । उम्ह भिक्षुं जिम्मा कया भिक्षु याना धाल- भिक्षु जुया तःता मछि शील नियम पालन याय्मागु दु । अनुशासित जुइमा, ज्ञानी जुइमाः। यो योबले ने मज्यू । ठीक इले नेमाः । लें वनेबले उखें थुखें तापाक स्वे मज्यू । लल्हाना (दान) मबीकं ने मज्यू । दना चोफाय् मज्यू । मतिकुरा जुइमज्यू । थकालिपिन्त माने याय्माः । वयात गुरुम्हेस्यां वयाय् मज्यू थोयाय् मज्यू, थथे जुइमाः अथे जुइमाः धका नियम जक क्यना चोंगु खना व न्हूम्ह भिक्षुया कपास्यागु जक मखु म्ह छम्हं क्वालखं लुनाथें म्हं छम्ह चिं चिं धाल । म्हं इयातुसे चोन । मन सुख मताल । याउँक दुःखं मुक्त जुइगु मती तया छें तोता भिक्षु जुयागु ला मखुथे हे जुल । भन पाप कुबुइथें जुल । आपालं नियम पालन याय्मागु जुल । दुःखं मुक्त जुइगु ला भन तापात । गृहस्थ जुया चोनेगु हे याउँसे चों । दुथे फुथें दान बिया पंचशील न्यागू जक शील पालन याना चोसां गाः । गुरु म्हे सिथाय् वना चीवर तोता छें वनेमाल धका धाः वन ।

गुरुम्हेस्यां न्यन- गज्योगु श्रद्धां भिक्षु जूवोम्ह तन्हुहे मदुनि छाया छेंय वनेगु मती वोगु ?

व भिक्षुं धाल- व याय् मज्यू थो याय् मज्यू आदि सलंसः नियम पाले याय् मफु । गृहस्थ जुया चोंसा न्यागू जक नियम पालन याना चोंसा गाः । दान नं बीदु । जि छेयँहे वने ।

गुरूम्हेस्यां वयात म्हाम्हा धायक लपु जोना बुद्धयाथाय यंकल । बुद्धं न्यना विज्यात- छाया म्हा म्हा धायक लपु जोना थन हयागुः ।

गुरूम्ह भिक्षुं धाल- आपा हे मदुनि भिक्षु जू वोगु, आः चीवर तोतां छेँ वनेमालहँ ।

भगवान् बुद्धं न्हूमह भिक्षुया छयने ल्हा तया करूणा तया न्यना विज्यात- छाया छन्तं छु जुल ? छाया छेँ वने त्यनागु ?

व न्हूमह भिक्षुं धाल- चीवर (म्हासु वसः) पुसें निसें गुरूं वयाय् मज्यू थो याय् मज्यू आदि आपलं नियम पालन याय्माः धागु खना ग्याना वल । गृहस्थ जीवन हे याउँसे चों ।

बुद्धं न्यना विज्यात- नियम आपा खना ग्यानागुला ? म्वाल नियम फुकं लोमंका छो । छगू जक नियम पालन याय् फुला ? व भिक्षुं धाल- छगू जक जूसाला छाया मफु । व छगू जक नियम छु थें ?

भगवान् बुद्धं धयाविज्यात- छ सुंक चोनेबले मने छु छु कल्पना वइ, उकी ध्यानति ? बांमलागु कल्पना वलकि वयात लोमंका तोता छो । बांलागु कल्पना जक लुमंकेगु कुतः या । छिमि गुरूं वयाय् मज्यू, थो याय् मज्यू धागु फुकं लोमंका छो । छंगु चित्तं शुद्ध मज्जुनि । चित्तं शुद्ध या, थःत थःमहं म्हसीकि थुलियाय् फु मखुला ? व भिक्षुं धाल- थुलिला जिं याय्फु । थुकथं अभ्यासयायां वया मती वन बुद्धला योग्यम्ह गुरू खनि । वं मन शुद्धयायां मनयात बसे ततं व बोध जुल । जि अज्ञानी खनि । थःत थःमहं म्हसीका जीवन मुक्त जुल । अरहन्त जुल । बुद्ध योग्यम्ह गुरू जुल । मन छुगू जक बसे तेगु बुद्धया मंत्र गजबगु खः । ■

बुद्ध लँपु जक क्यनीम्ह गुरु खः

सिद्धार्थ कुमार बुद्ध जुया बिज्यागु अज्ञानी पिन्त ज्ञानी याय्त खः । तर बुद्ध जुइधंका वसपोलं सुयागुं दुःख तंकाबीगु जिम्मा कया बिमज्या । सुद्धि असुद्धि पच्चत्तं नाञ्जमञ्जं विसाधये अर्थात् शुद्ध जुइगु व अशुद्ध जुइगु थथःगु ल्हाती खः । यदि बुद्धं धया बिज्यागु ज्ञानया खँयात खः बा धका थुइका व्यवहारे छय्ला सुधरे जूसा वयात भिंजुइ । वं थःगु भूल सुइकार याना सुधरे जूसा व तालेलाई । वयागु दुःख तापाना वनी ।

स्कूले आख बोंकीम्ह मास्टर यक्को सःम्ह बांलाक बोंकीम्ह खःसां विद्यार्थी बांलाक ध्यान बिया मन्यंसा, बांलाक मन बिया मबोंसा व जाँचे पास जुइमखु । अथे हे बुद्ध आपालं ज्ञानीम्ह खः सिद्धिदुम्ह खः, तर वसपोलयागु उपदेश व शिक्षा बांलाक न्यना थुइका मकाल धासा, बोध मजूसा न्यंम्ह मनू दुःखं मुक्त जुइमखु । भगवान् बुद्ध ला लँपु जक क्यनीम्ह खः । थुगु खँ थुइका बीत बुद्धकालीन अर्थात् बुद्धया पालेसिगु छगू घटना न्हयथने ।

बुद्ध श्रावस्ती जेतवने बिज्याना चोंबलेसिगु घटना खः । बुद्ध याथाय मनूत छपुचः वया धर्मया छलफल यावल । छलफल धुंका इमिसं बुद्धयाके न्यन- छपिं साप तःधंम्ह धर्मप्रचारक खः । छपिन्त भगवान धाइगु । छपिनि आपालं शिष्यपिं दु । उपिं मध्ये आपालं तालेलापिं ज्ञानिपिं भिक्षुपिं दु । अथेहे आपालं तालेमलापिं हारापिं भिक्षुपिं लोभी व घमण्डीपिं नं दु । छपिसं सकसितं छाया ज्ञानी याना बिमज्याना ? छाया थें ?

गौतम बुद्ध लिसः बी न्हचो इमिके हे प्रश्न न्यना बिज्यात-
छिकपिं गनं भायपिं थें ?

इमिसं लिसः बिल- जिपिं राजगृहं व्यापार याः वयापिं खः । बुद्धं हानं न्यना बिज्यात- छिकपिं लें वयाचोनाबले सुनानं राजगृह वनेगु लें न्यंला ? इमिसं धाल- आपासिनं न्यं । इमित जिमिसं थनं सरासर हुं । प्यकां लें दुथाय् जः पाखें हुं । अनं तप्यंक वना हानं जः पाखे हुं धका क्यना छोयागु ।

बुद्धं हानं न्यना बिज्यात- इपिं सकलें राजगृह थ्यं ला ?

इपिं व्यापारी तसें धाल- गुलिं थ्यं गुलि मथ्यं । बुद्धं हानं न्यना बिज्यात- अथे छायाले ? इमिसं धाल- व ला जिमिगु दोष मखु । लँपु क्यनेगु जक जिमिगु ज्या खः । जिमिसं क्यनाछोयागु लँपु वंपि जक थ्यं, मवंपि मथ्यं ।

बुद्धं धया बिज्यात- जिथाय् नं भिक्षु जूवोपिं ज्ञानया खँ कने बले ध्यान बिया न्यनाथें आचरण यापिं ज्ञानी जू । गुलिं जिं धयाथें खँ मन्यंसे आचरण मयापिं हारां जू, ज्ञानी मजू । जिगु ज्या नं लँपुजक क्यनेगु खः । जिं फुकसिगु जीवन तालेलाकेगु व ज्ञानी याय्गु जिम्मा मकया । जिगु दोष मखु ।

थुगु घटनां सीदु बुद्ध लँपु जक क्यनीमह गुरु खः । ■

बुद्ध धर्म व जीवन

बुद्ध प्रचार याना बिज्यागु धर्म मनूतेगु आर्थिक अथवा ध्यबाया कारोबार नाप छुं स्वापू मदुगु मखु । थो मुक्कं सीधुंकायागु जीवन नाप जकनं स्वापू दुगु मखु । अथे धयागु अलौकिकवादी दर्शन नं मखु । पाश्चात्य यापिं अंग्रेजत गुलिसिनं धया चों बुद्ध कनाबिज्यागु धर्म निराशावादी व अशुभवादी धर्म खः । थुगु धारणा व विचार सम्पूर्ण गलत विश्वास खः । छाया धाःसा दुःखं मुक्त जुइगु लँपु बुद्ध धर्म क्यना तगु दु । उकिं थुगु धर्म छगू सुखमय जीवन पद्धति व म्वाना चोनेगु तरिका खः ।

बुद्ध कना बिज्यागु धर्मयात निराशावादी धयाचोंगुया कारण छता दु- संसारे दक्को चीज वस्तुत अनित्य व नाशवान् खः । तर फुक नाशवान् धका बुद्ध लहापोचिना सुं चों धका मधाः । आर्थिक (ध्यबाया कारोबार) उन्नति मजुइकं जीवन सुखमय जुइमखु उकिं आर्थिक चिन्तां मुक्त जुइत खूब इमान्दार साथ मेहनत व कुतः याना ध्यबा कमाय्याय्माः धका बुद्ध बारम्बार धया बिज्यागु दु । उकिं बुद्ध कना बिज्यागु धर्म मुक्कं आध्यात्मिक वाद (धार्मिक) नं मखु, भौतिक (सांसारिक) नं मखु ।

संसारया फुकं धर्म, संस्कृति, भाषा व जीवन आर्थिक व्यवस्थाय् (ध्यबाय्) दनाचोंगु दु । ध्यबाया कालबिल मजुइकं छुं नं टिके मजू । बुद्ध धया बिज्यागु दु- अपराधया मूल कारण गरीबि खः । हानं ध्यबाया लोभे लात धाय्वं नं मनू पतन जू । (चक्कवत्ति सिंह नाद सूत्र-दीघ निकाय) (संयुक्त निकाय)

गौतम बुद्धं भिक्षुसंघ गठन याना धयाबिज्यात- चीवर- पुनेगु वसः, पिण्डपात्र-नेगु नसा, सयनासन-बासस्थान, गिलानपच्चय-म्हमफैवले मागु वासः । थुपिं प्यता चतुप्रत्यय पुरे मज्जुल धाःसा भिक्षु जीवन नैतिक व चरित्रवान् जुइ फै मखु । जिघच्छा परमा रोगा अर्थात् प्वाथे पित्याइगु छ्गू तः धंगु रोग खः धका बुद्धं धयाबिज्यागु दु । (खुद्दकपाठ धम्मपद)

च्चे न्हचथनागु प्यता खँ मदेकंमगागु पुरे मज्जुल धाःसा भिक्षुपिं शीलवान् जुया चोनेफैमखु । साधारण मनूत नं नैतिकवान् आचरण बांलापिं जुया चोने फैमखु ।

छ्क दीघजानु कोलियपुत्र बुद्धयाथाय् वना प्रार्थना याना धाल- “जिपिं कला व मचाखाचा नापं म्वाना चोना पिन्त याउँक जीवन हनाचोनेफैगु उपाय कना बिज्याहुँ”

अले बुद्धं धया बिज्यातः-

- १) उट्ठानसम्पदा = खूब मेहनत व कुतः याना कमेयाय्माः ।
- २) आरक्खसम्पदा = कमेयानागु धनया सुरक्षा जुइमाः ।
- ३) कल्याणमित्तता = भिंपिं पासा नालेमाः ।
- ४) समजीविकता = आम्दानी अनुसार खर्च याय्माः ।

(व्यग्रधपज्जसूत्र)

उत्साह धयागु थ थःगु ज्याय्- बुँज्याय्, व्यापारे, जागिर आदिस कुतःयाना ज्यायाय्गुली योग्यता माः ।

- १) थथःगु ज्याय् क्षमता व कुशलता माः ।
- २) अल्सी जुइ मज्यू ।
- ३) मनं खना उपायमाला ज्या यायगु ।

४) व्यवस्था मिलेयाना ज्या यायगु, अथे धयागु विधिपूर्वक ज्या यायमाः धागु खः । धापूया मूखँ उत्साह यायमाः धागु खः । बुद्धं धया बिज्यागु दु- विरियेन दुक्खं अच्चेतिः उत्साहं दुःख तनावनी ।

उत्साह आदि छाया याय्मागु धाबले- मनूतेगु जीवनयात तता मछि सुख व सामान मालाचोंगु दु । उकी मध्ये प्यता मुख्य सुख दु:-

१) अत्थिसुख = थःत मागु वस्तु फुकं दु धयागु सुख ।

२) भोगसुख = कमेयानागु धन याउँक थः यत्थे छयले दैगु सुख ।

३) अनण सुख = साहुं मक्यंका चोने दैगु सुख ।

४) अनवज्ज सुखः = निर्दोष पूर्वक जीवन हनेगु सुख । थुगु पत्ती निस्वार्थ जुइफुसा व वातावरण बांलाय्माः । अथे धयागु मनूत इमान्दारी जूसा व तालेलाःसा जक निर्दोष पूर्वक जीवन हने अपुइ ।

बुद्धया शिक्षाकथं खूब इमान्दारी साथ कमे याय्माः नापं धनया सदुपयोग नं जुइमाः । मेकथं धाय्माल धाःसा ध्यबा खःथाय् छयले सेकेमाः । बुद्धं धयाबिज्यागु दु:-

एकेन भोगे भुञ्जेय्य द्वीहिकम्मं पयोजये,

चतुत्थं च निधापेय्य आपदासु भविस्सति ।

धन कमेयाय्बले नेतजक गाक्क कमे यानां मगा । कमेयानागु ध्यबा छगू भाग नेत (नय्त) प्याय्गु । निबो लजगाले लाय् तय्त, प्यंगू भाग लिपायात ज्या काय्त ल्यंका तय्माः । मेकथं धाय्माल धाःसा- धायनु प्यदो (४०००१-) दां कमेयासा दोछि नेत, निदो ज्याय् लाय्तेगु, मेगु दोछि लिपा आपत परेजुइबलेसित खर्चयाय्त । बुद्धया अर्थनीति तसकं हे बांलाजू व्यवहारिक जू , ज्यायखेले दु गृहस्थ पारिवारिक जीवन सुखमय याय्त ।

भगवान् बुद्धं गरिबत पाः याय्या लागी दुपिसं दान बीमाः धया बिज्यासां गुबलें गुबलें मिले मज्जुं चों । उदाहरणया लागी अबलेया जुजुं खुँत मदेकेत धन इनाबिल । उकिं भन भन खुँत अपो जुल । लिपा दण्ड बीगु नियम प्रयोग याना राज्य चले याय्माल । उकिं याना डाकुत खने दत । यज्ञ होम याना शान्ति कामना याय्त संबले बुद्धं मेगुहे शान्तिया लँपु क्यना बिज्यात । व लँपु खः-

१) बुँज्या याइपिं किसानतेत पुसा व सिंचाइया व्यवस्था याना

बीमागु खँ ।

२) व्यापारयाइपिंत पूंजी (ध्यबा) इनाबीगु,

३) कर्मचारीपिन्त भत्तासहित तलब बीमागु खँ,

४) पशु पालन याइपिन्त मागु गुहाली बिया उत्साह बीगु ।

(कूटदन्त सूत्र, दीर्घनिकाय)

बुद्धया धुगु सुभावकथं राज्य संचालन याःबले देशे शान्ति जूगु खँ दु ।

इत्थिधुत्तो, सुराधुत्तो अक्खधुत्तो च यो नरो,

लद्धं लद्धं विनासेति तं पराभवतो मुखं ।

अर्थ- मिसागुलु, ऐलागुलु, जुवाद्यो जुलकि दक्को ध्यबा फुका पतन

जूइ । (पराभव सूत्र)

ऐलाया दोष- स्वभ्रनावनी, मगजस्यनी, वें जुइ, निहं निहं छैंय ल्वापु जुइ, मनूतसें विश्वास याइ मखु ।

महात्मा गान्धीया दाजु हरिलाल गान्धी या बारे देवदास गान्धी चोयातगु दु- ऐला तोना न्हयपु स्यंगुलिं २० दँ दुबले सकसितं दुःख बिया सित ।

युरोपे परीक्षा यानासोबले ऐला मतोंपिं ४१ प्रतिशत विद्यार्थीतसें जाँचे बांलाक नम्बर कया पास जुल ।

निहं छक ऐला तोनीपिं २७ प्रतिशत विद्यार्थीतसें जाँचे बांलाक नम्बर काल । गुबलें गुबलें ऐला तोनीपिं ३४ प्रतिशत विद्यार्थीतसें २५ प्रतिशत व निहं सोको ऐला तोनीपिं विद्यार्थीत फेल जुल ।

युरोपया घटना- तोमस सापगरीबम्हेस्यां साप मेहनत याना आखबोना मंत्री जुल । महाभारतया खँ खः । जू म्हितेगुली भुले जुया नलराजां थः कला दमयन्ति नापं बुका चोने माल

कल्याण मित्रया लक्षणः-

श्रद्धावान्, सदाचार सम्पन्न, त्यागदुम्ह व मन चक्कम्ह प्रज्ञावान् विवेक बुद्धि दुम्ह । ■

बुद्ध योग्यम्ह गुरु खः

— २५ —

सम्यक्दृष्टि

सिद्धार्थ कुमारं छु खँ थुइका बुद्ध जुल धैगु आपासिनं मस्यू व मथू । सिद्धार्थ कुमारं स्वतन्त्र चिन्तनं अथे धयागु परम्परानिसें चले जुया चौगु छुं नं धर्मकथं मखु थःगु हे शुद्धगु न्हयपुं अथवा सम्यक्दृष्टिं विचाःयाना चतुआर्यसत्य(प्यंगू उत्तमगु खःगु खँ) बांलाक थुइका कागुलिं गौतम बुद्धया नामं प्रसिद्ध जुल । संसारया यथार्थ खँ थूमह बोध जूमह जुल । वसपोलं थुइका बिज्यागु प्यंगू आर्य सत्य छु ले,? १) दुःख (अशान्ति) दु २) दुःखया कारण (तृष्णा व आशा कुति पह अले जिदिपह) ३) दुःख (सघर्ष) या अन्त जुइफु, ४) दुःख अन्त यायगु उपाय लँपु दु । व लँपुयात आर्य अष्टांगिक मार्ग (च्यापु उत्तमगु लँपु) धार्इ । च्यापु शुद्धगु तःधंगु लँपु खः १) सम्यक्दृष्टि (मद्वंक थुइका कायगु) २) सम्यक्संकल्प- (भिंगु नियत) ३) सम्यक्वचन- (मद्वंक खँ ल्हायगु) ४) सम्यक्कर्मान्त- (मभिंगु ज्या मयायगु,) ५) सम्यक् जीविका (निर्दोष जीवन) ६) सम्यक् व्यायाम- (मद्वंक, पाय्छि जुइक उत्साह यायगु) ७) सम्यक्स्मृति- (न्हयाबलें होश तथा चाय्का चोनेगु) ८) सम्यक् समाधि (चित्त क्वातुका तेगु वा चंचल मजुइका तेगु ।

आः थन सम्यक्दृष्टि छगूया जक जिं थूथें स्यूथें व्याख्या यायतेना । थुकिया अर्थ खः सुनानं धागु खँ न्यना अः कथं मथुइकुसे खः कथं थुइका कायगु । म्वा मदुकथं शंका मयासे यथार्थरूपं खंकेगु । दुःख जुल, कचवं जुल, अशान्ति जुल, उकिया कारण दु, थःगु छुं गल्ती जुलला,

— २६ — बुद्ध योग्यम्ह गुरु खः

यानागु ज्या दूनला ! विचाः याना दुःख तापाका छोय्गु उपाययात बांलाक खंकेगु यात सम्यकदृष्टि धाई । ठीक समझदारी वा मद्रक खंकेगु यात सम्यकदृष्टि धाई । थौं कन्हे भीपिं मध्ये आपासिके मद्रक खंकेगु बानि मद्गु खने दु । कारण थथःगु बेकोगु मन तप्यंकेगु कुतः यागु खने मद्, वास्ता मद्गु खः । थःगु विश्वास हे ठीक जू समझे जुइगु खः । ठीक समझदारी दैगु साप बांलागु खँ खः । नापं शान्तिया लागी नं मदेक मगागु खः । दृष्टि तमप्यंगुलिं व सम्यकदृष्टि मद्गुलिं राजनीति पार्टी बिचे अविश्वास व असमझदारी बःलाना चोंगु खः । तर थौंकन्हेया स्वार्थी वातावरणे थुगु बुद्धया सम्यकदृष्टि मालेत अःपु मजू । सम्यकदृष्टिया अखगु मिथ्यादृष्टि जक खनेदु । अथे धयागु थथःगु विचार जक ठीक जू मेपिनिगु बेठीक सम्भे जुइगु पहखः । मेकथं धाय्माल धासा भ्रमपूर्ण धारणा व अविश्वास खः ।

थौं भीत मालाचोंगु शुद्धम्ह वा ज्ञानीम्ह मनू जूइगु खः । (असल मानिस बन्नु) यदि देवी देवता माने मयाय्गु, तर मनूनं मनूयात शोषण व दमनया ज्या यानाचोन धाःसा थःगु विद्वत्ता क्यना विरोधया लागी विरोधजक याना चोन धाःसा व मानव मखु दानवया रूपे म्हसीकेमाः । बुद्धया उपदेश अनुसार आचरण बांलाकेमाः थःगु दोष थःमं खंकेमाः । करपिनि तुति जोना बस्वाय्गु, छेकीतेगु बानि तोतेमाः ।

आः थन सम्यकदृष्टि भीगु दैनिक जीवने सोया यंकेबले छेंय छेंय, त्वाः त्वाले, पासां पासाया दथुई, संघसंस्थाय् ल्वापु व कलह जुया चोंगु छाया धाय्बले मिथ्यादृष्टिं याना खः । मेकथं धाय्माल धाःसा मखुथे थुइका कागुलिं, नुगः केकुंगुलिं खः । मतिकुरा जूगुलिं खः । थुगु खँ थुइका बीया लागी जिं बंबइया घटना छ्गू न्हयथने ।

छ्मह ज्यामद्मह बी.ए. बोनातम्ह मनू ज्या मामां बंबइवन । छ्मह साहुयाथाय् वना भारा सिलेगु व छें सफासुघर याय्गु ज्याय् चोन । छ्न्हु

बँपुना चों बले अथें वांछोइतःगु भों कया आख बोनाचोन । वं आख बोना
 चोंगु खना साहुं सीका काल व मनु आख नं सःम्ह धैगु । लिपा न्यना
 सोबले गाक्कं बोनातम्ह सः स्यूम्ह धैगु सीका थथाय् चोंम्ह मुन्सी(ध्यबाया
 जिम्मा कया ज्या याइम्ह बहिदार) यात मेगु ज्याय् तथा व
 भारासिलीम्हैसित मुन्सी याना बिल । अननिसें न्हापा धुकू थुवा जुया
 चोंम्हेस्यां वया प्रति मिथ्यादृष्टि तथा बेकोगु मिखां स्वेगु शुरूयात । अथे
 धयागु बेकोगु मनं स्वत । बंपुइगु ज्या याना चोंम्ह मनु छकलं च्वे थाहाँ
 वं बले वयाके अभिमान बढे जुया वल धयागु थथःम्हं चाय्कल । अले वं
 अफिसे वने न्हयो थःम्हं न्हापा पुनावयागु वसः व भ्वाथगु लाकां बाकसे
 तथा निहं निहं नमस्कार यायगु बानियात । छाया् धायबले अभिमान मदेका
 छोय्त । गज्योम्ह मनु थन वयागु धका लुमंकेत । थःगू कोठाय् चोना
 अफिसे वने न्हयो बाकस चाय्का भ्वाथगु वसः यात नमस्कार
 यानाचोंगुयात मिथ्यादृष्टिम्ह पुलांम्ह बहिदारं शंका याना चोन कि व
 न्हूम्ह मनु नं ध्यबा हिनामिना याना ल्याखाना चोंगु खः धका । थथे
 मतीतया साहुयात चुक्लियाःवन । धात्थे नं साहुं चिवाकया सोबले कोठया
 खापा तिना बाकस चाय्का नं तिनाचोंगु सः ताल । अले साहुया नं शंका
 वन पक्कानं ध्यबा हिना मिना याना सुचुका ल्याखाना चोंगु खः । कोठाय्
 खापा चाय्के बिया बाकस चाय्का सोबले भ्वाथगु वसः छजु व लाकां
 जक खन । साहुं न्यन छं निहं निहं बाकस चाय्का सुथे सुथे छु याना
 चोनागु ? व मनुखं थःगु अभिमान दमन याय्त निहं निहं थन वयाबले पुना
 वयागु पुलांगु बांमलागु वसः यात नमस्कार याना अफिसे वनेगु । अले
 साहुं मिथ्यादृष्टिम्ह पुलांम्ह कर्मचारी नं वाताहाँ चों चोन । थुकथं
 सम्यकदृष्टि मदुगुलिं थौया संसारे सकभनं ल्वापु व कचवं जुया चोंगु,
 अशान्ति जुया चोंगु खः ।

आः थन हानं छक विचाः यायनु । व नुगः केकुंम्ह मतिकुराम्ह

न्हापायाम्ह बहिदारयाके सम्यक्दृष्टि मदुबले वयागु कल्पना मिथ्यादृष्टि जुल । मिथ्यासंकल्प जुल । अले वं खँल्हागु मिथ्यावचन जुल । अले वयागु ज्या, वयागु जीविका व कुतः, वयागु होश, वयागु चित्त फुकं मिथ्या समाधि जूवन । सम्यक्दृष्टि स्यंबले आर्यअष्टांगिक मार्ग दक्कौं स्यन । उकिं बुद्धया उपदेश कथं भीगु जीवन भ्रःभ्रः धाय्केत व शान्तिपूर्ण जुइकेत सम्यक्दृष्टि आवश्यक जू । ■

प्यंगू सेवा धर्म

आपासिया मेपिनिपाखें छुँ सेवा उपकार आशा जुया चों । थन छता
निता सेवा याय्मागु व उपकार याय् फुगु न्हचथने त्यना । भगवान्
बुद्धं मेपिन्त याय्फुगु प्यता खँ धया बिज्यागु दु । वहे खँ थन चर्चा याय्
त्यना । व थथे ख:-

१) दान, २) प्रियवचन, ३) अर्थ चर्या (हितया खँ) ४) समानात्मता

१) दान धयागु बीगुयात धाई । गुगुं अवस्थाय् मेपिन्त उपकार
जुइमा धका मतीवैगु चेतना हे दान ख:

दान निथी दु:- पूजा दान व अनुकम्पा दान । पूजायाय् योग्य व
गुण धर्म दुपिन्त श्रद्धां बीगु दानयात पूजादान धाई । भिक्षुपिं गुरूमांपिं धर्म
प्रचारया लागी जीवन अर्पण याना चोंपिन्त दान बीमा : धका दानबीगु
पूजा दान ख: । थुकिं बुद्धशासन(बुद्धया धर्म) ब:लाई । भन्ते गुरूमां पिं
ताले मलासां दानव्यूपिन्त धर्मलाई, छाय् धा:सा करूणाया भाव दुगुलिं ।
दानकाइपिन्त जक धर्मलाई मखु धका बुद्धं धया बिज्यागु दु । शीलवान्
मजुल धाय्वं दानकापिसं पचे याय् अपुइ मखु ।

अनुकम्पादान- धयागु अशरण व दु:खी ग रीबपिन्त दयातया
बीगुयात धाई । उधार जुयमा, उपकार जुइमा धका मती तया दान बीगु
अनुकम्पा दान ख: । योग्यपिन्त दानबीबलेथें गरीबपिन्त दान बीबले उलि
पुण्य धर्म ला लाइमखुसां करूणां चित्तं बीबले थ:गु मन प्रसन्न जू, बुलुसे

चोंगु मन यचुसे चों । उकिं थुपिं निगू प्रकारं दान बी बले बीपिनि मन बांलाइ, थुगुपत्ति भिंगु ज्या खः सेवा धर्मखः धका थुइके माः । बीगुलिं मने सुला चोंगु लोभ, द्वेष, मोह सालुया वं । दान बीबले मेमेगु आशा याना बीगु बांलागु खँ मखु । बुद्धं धया बिज्यागु दु- दान बी धका मती तेसाथ हे वयात पुण्य व धर्म लाय् धुंकल । वया मनोकामना पूर्ण जुइ फु । थुगु खँ आपासिनं मस्यू व मथू ।

२) प्रिय वचन व नरम वचन मयोपिं सुं मदु । पशुते नापं यो । लहिनातयाम्ह खिचाया नं यो प्रिय वचन । प्रिय वचन धयागुली मखुगु खँ, चुकिल खँ, फोहरगु व फुसलुगु खँ दुथ्याइमखु । गुलिं गुलिं घमण्डीतसें मेपिनि अप्रिय व मयोक्थं खँ ल्हाः । तर गुबलें थःपासा व शिष्यपिं सुधार याय्त करूणा तया कडागु वचन खँल्हायमालेयो । बुद्धं वक्कलि भिक्षुं थःत ख्वाःजक सोया ज्ञानया खँ छुं मकागुलिं वयात थन न्हयोने चोनेमते पिहाँ हुँ धाबले वया नुगले स्याका आत्म हत्या यायत्यन । अबले बुद्धं वयाप्रति करूणा तया वयाथाय् वना खँ ल्हाः बिज्यात । गुबलें गुबलें बुद्धया वचन कडा जूसां वसपोल याके करूणा व मैत्री दुगुलिं परिणाम शान्तिं अन्त जू । उकिं भिक्षु वक्कलि ज्ञानी जुया बोध जुल । व जीवन मुक्त जुल ।

थन थुगु खँ चोया चोनाम्ह नं थः नापं चोंचोपिं शिष्यपिं नाप प्रिय वचनं खँल्याय्गु उस्त बानि मदु । थो परोपदेशे पाण्डित्य धाय्गुला बुद्धिविलासिता धाय्गु, जिगु कमजोरी खः ।

मेगु धर्मयापिंसं बुद्धया प्रशंसा याना धाइगु थथे खः “समणो खलु भोगोतमो कल्याणणाचो, एहि स्वागतवादी सखिलो सम्मोदको अब्भाकुटिको उत्तानमुखो मिहिनपुब्बंगमो प्रब्भासि ।” अर्थात् श्रमण गौतम जुलसां सापहे प्रियवचन खँल्हाना बिज्याइम्ह खः । थथाय् वैपिं पाहुनातेत थःहे न्हापालाक वना मुसुमुसु न्हिला स्वागत दु, लसकुस् दु

धका धया बिज्याइम्ह स्पष्टवादी बुद्ध खः । न्यना चोंपिन्तह्यइपुक खँ कना बिज्याइम्ह धका वसपोलप्रति श्रद्धा प्रकट याइगु खः । नाइक खँल्हाइगु सकस्यां यो । कडा नक्सां खँ ल्हाइगु सुयां मयो ।

जि थःहे नं होश मदैबले कडा नक्सां खँ ल्हाय्गु बानि दु । छक धनबहादुर नकर्मि उपासक नापं कडा शब्द छ्यलाः खँ ल्हाय् लात । अले व उपासकं धाल- भन्ते ! जित आमथे धाःसां ल्यामदु, जिं सहयाय् मेपिन्त आमथे धाय् मते खँला ।

भगवान् बुद्धं धयाबिज्यागुदु- “खँ ल्हाय्बले करपिनि नं नुगले मस्याक थः नं पश्चाताप चाय्म्वाःक ल्हाय्गु खँ यात प्रिय वचन धाई ।”

गुलियां छुं वस्तु प्राप्त याय्गुसिकं नरम वचन न्यनेगु इच्छा याइ । बुद्धं धया बिज्यागु दु. थः कलानाप खँ ल्हाय्बले प्रियवचन व नरम बोलि छ्यलेगु बांला । सःतेबले ए मचाया माँ, देवी धका सतेगु बांलाजू । गुलिं गुलिसिनं थः कलायात सःतिबले ए न्हासि, ए छ्याक, ए भुतुचा धका सम्बोधन याइगु ताः । अथे सःते मज्यू धका बुद्धं धया बिज्यागु खँ पालिभाषाया सफुती दुथ्याना चोंगु दु । भगवान् बुद्धं थथे नं धया बिज्यागु दु- थः कलाया न्हचोने मेपिं मिसातेगु बयान याय् मज्यू । अथे बयान याय्वं थः मिसाया मन स्यनेफु, ईर्ष्या दना वई ।

३) अर्थचर्या

अर्थचर्या धयागु करपिनि हित जुइगु, उपकार याय्गु ज्या खः । सुयातं हितजुइगु, सुभाव सल्लाह बीगु नं भिंगु उपकारया ज्या खः । अथे धयागु याय्मागु ज्या थुगु, याय्मज्यूगु ज्या थुगु थुगु खः धका, मखुपिनिगु संगत याय् मज्यू धका सुभाव बीगु इत्यादि हितचर्या खः । मेगु कथं नं धाय्माल धाःसा भी ततःधंगु भ्वे आदि ज्या दैबले भीत गुहालि बीपिं माः । थ थः पिसं जक ज्या याय् मछिंगु दु । जोरेयाइपिं मनूत नं माः । बुद्धं धयाबिज्यागु दु-“अत्थम्हि जातम्हि सुखा सहाया” अर्थात ज्या परेजुइबले गुहालि बीपिं दैगु नं तःधंगु सुख

खः । थुकथं मेपिन्त फुगु चागु गुहालि बीगु नं अर्थचर्या खः ।

४) समानताचर्या

थुगुपति समानता चर्या सेवा भेदभाव मयासे समान भालपा व्यवहार याय्गु यात समानतामता धाइ । आपासिया योगु व्यवहार सेवा धर्म खः समभाव खनेगु । मनूते तःधंपिं नाप चोने दैबले गौरब ताः । प्रधानमन्त्री, मंत्री, व जुजुनापं चोने दैबले सुख ताः व समानता भाप्यु । थन भीसं याय् फुगु समानतां थ पासापिन्त थः थिति पिन्त समानखनेगु जा अपु । मेपिन्त समान खनेगु बांलासां अपुमजू । बर्माय् जिं खनागु दु छ्र्येँ साहु व सेवक(नोकर) छ्र्येँ गूहे टेबले चोना जा नया चोंगु जक मखु वसः नं थपिनि पुनेथें काय् म्हचाय्पिं थें व्यवहार याना वसः पुंका तगु । श्री लंकाय् थुकथं समान भाव क्यनेगु पह मखना । तःधं चीधं धयागु भेद भाव दु । बर्माय् थथे खने मदु । बर्माय् जात पातया भेदभाव मदु ।

यग्गुं थजु बुद्धं कना बिज्यागु थुपिप्यता सेवा धर्म भीगु समाजे दुसा जीवन तालेलाई, न्हचाइपुक न्हचाना वनी । ■

Dhamma.Digital

दान सुयात बीज्यू ?

दान धयागु जिगु जिगु धका क्वातुक जोना चोनेगु बानि तोता नुगः स्या पह नं तोता मेपिन्त उपकार जुइमा धका मतीतया बीगु यात धाई । अपो धयाथें अज्ञानीपिसं नं दान बिया चों, तर दान यानागुलिं लिपा थःत नं धन लाभ जुइमा, सम्पति नं प्राप्त जुइमा धयागु आशा याइ । बुद्धया उपदेश कथं थथे मती तया दान याय्गु मिले मजू । थथे आशायाय्बले लोभीपह मतं । बुद्धं धया बिज्यागु दु- दान बी धका मती ते साथ हे व दान बी बले लिपाया आशा मयासां नं वयात सुख व फल पावे जुइ । चित्त शुद्ध याना छुं आशा मयासे दान बीबले अपो पुण्य लाई धर्मलाई । बीफुसा मेपिसं माने याका चोने दइ । बी फुसा थःत नं बीपिं पासापिं दइ । थः थितिपिं नं सतिना वइ ।

बुद्धया धापू कथं धर्म याइथाय जक दानबीगु मखु, छर्चेँ छर्चेँ नं दान बीमाः । गरीबतेत नं दान बी ज्यू । न्हचाम्हसित नं दान बी ज्यू ।

छक कोशल जुजुं बुद्धयाके न्यन- दान धयागु सुइत बी ज्यू ? जुजुं थथे छ्वाय् न्यंगु धैगुनं कारण सीकातेमाः ।

भगवान् बुद्धं बोधिज्ञान लाय् धुंका शहर शहरे, गाँ गामें बिज्याना थःम्हं थुइका कयागु ज्ञान, धर्म प्रचार या बिज्यात । थः बोध जुइ धुंका तिनि मेपिन्त बोध जुइगु, ज्ञानी जुइगु खँ कना बिज्यात । थः त्यागी जुया तिनि मेपिन्त नं त्याग याय् माः दान बीमाः धका कना बिज्यात । थः शान्त जुइधुंका तिनि करपिन्त नं शान्त जुइमागु खँ कना बिज्याइम्ह जुया

मनूत वसपोल बुद्धखना साप लेताल । श्रद्धा वन । अले वसपोल बुद्धयाथाय् आपालं ल्यायमहत नं भिक्षु जूवन । मनूतसें यक्को दान ब्यूवन । मेमेगु धर्मे चोपिन्त दान ब्यूपिं पाःजुया वन । लाभ सत्कार मदया वन । अले मेपिनि भगवान् बुद्ध खना ईर्ष्या जुल । तँ पिहाँवल, नुगः मुया वल । सहयाय् मफया वसपोल बुद्धया बारे मखु मखुगु खँ न्हचथना बांमलाक प्रचार याना हल । - भगवान् बुद्ध बाखँ कनीबले थःत व भिक्षुपिन्त जक दान ब्यु, मेपिन्त बीमते धाइगु । थुगु खँ न्यना मनूतसें बुद्ध नं मतिकुरा जुयावल । थःत जक दान ब्यु धाइमह धका दोष बिया हल । थुगु खँ कोशल जुजुया दरबारे नं थ्यन, जुजुं विचाः यात- बुद्धं अथेला धया बिज्याइ मखु । एसां शंका निवारण याय् माली धका तिनिखेले सकल प्रजागण मुंका अन हे बुद्ध बिज्याका बुद्धयात वन्दना याना न्यन- भो भगवान् ! “दान धयागु सुइत बी ज्यू ?”

बुद्धया लिसः खः-“यत्थ चित्तं पसीदति तत्थ दातब्बं” अर्थात सुइत यल वयात बीज्यू । मेकथं धाय्माल धाःसा न्हचामसित दान ब्यूसां ज्यू ।

कोशल जुजुं हाकनं न्यन- सुइत दान ब्यूसा पुण्यं अपो दैले ?

बुद्धं धया बिज्यात- महाराज ! न्हाचयागु प्रश्न मेगु हे जुल । थुगु प्रश्न मेगुहे जुल । गाक्कं पात । योग्यता व शील आचरण बांलाम्हेसित गुण धर्म दुम्हेसित दान बी बले अपो पुण्य लाई । थुगु खँ न्यना शंका निवारण जुल । जनतां धाल- मतिकुरापिसं मोफते हे बुद्धया बदनाम यात का !

(संयुक्त निकाय)

दान छक्क बीबले पुण्य अपो लाकेत सोता खँ चूलायमाः-

१) दान बीम्हसिगु श्रद्धा अथे धयागु चक्कंगु नुगः जुइमाः ।

२) दान बीगु वस्तु धार्मिकपूर्वकं कमे यानागु जुइमा ।

३) गुण धर्म व चाला बांलाम्हे काइमह चूलाय्मा ।

थुपिं सोता खँ चूलाइबले दान बियागुया पुण्य अपो दै धका बुद्ध कना बिज्यागु खँ धर्मया सफुती दु ध्याना चोंगु दु । ■

हारांम्ह भात ज्ञानीम्ह मिसा

भगवान् बुद्ध बिम्बिसार जुजुं दान व्यूगु राजगृहया पँया बगीचाय् वेलुवनारामे बिज्याना चोंगु खः । अबले अन तंकालिम्ह भारद्वाज धैम्ह ब्राह्मण छम्ह दुगु खः । व ब्राह्मणं धनञ्जानी धैम्ह ब्रम्हणी व्याहायाय् त धायके छोट । अबले धनञ्जानीया अबुं म्हचायमचायात धाल- छन्त तंकालिम्ह भारद्वाजं धायके हल । छ वयाके वने न्हचांला ? म्हचाय्म्हेस्यां धाल- वने न्हचां । अबुम्हेस्यां धाल- छन्त दुःख जुइ नि ?

धनञ्जानी धाल- जि भगवान् बुद्धया शिक्षा कया तयाम्ह खः । जिगु शील आचरणं, बांलागु पह चहलं व हारांम्ह भारद्वाजयात ज्ञानी याना बी नि ! अले दुःख जुइमखु । भारद्वाजं धनञ्जानी व्याहा यानाहल । व मिसा हाछिका छक वक्क पतिं, वाका छक वोसां “नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स” अर्थ वसपोल भगवान् अरहत् सम्यक् सम्बुद्धयात नमस्कार धाइम्ह जुया चोन । भातम्ह बरम्हू धाःसा बुद्ध नां काय मयोम्ह जुया चोन । धनञ्जानी ब्रम्हणी धाःसा तसकं बांलार्थे हिसि दुम्ह जक मखु पहचहनं बांलाम्ह, ज्या नं फुकं मनं खना याय् सम्ह जुया चोन । अथे जुया भातम्हेस्या साप यो ।

अथे खःसां कलाम्हेसित धाई- “जि दुथाय् बुद्धया नां काय्मते खँला ?” अले कलाम्हेस्यां धाई- जिं ला बुद्धया नां काय्गु तोते फै मखु । बुद्धया नां काय्गु मयोसा जि थःछें वनेका !

भातम्हेस्यां धाई- छन्त थः छें हुँ धयागु मखुनि ! जि दुथाय् जक

बुद्धया नां काय्मते धयागु का ! ब्रम्हुया कलाम्ह थः थाय् मच्चोंसे थःछें वनी धका साप ग्याः । छाया धाःसा धनञ्जानी अतिकं बांलाथे हिसि नं दु, ज्या नं मनं खना याय् सम्ह जुया चोन ।

छन्हु भारद्वाजं थः गुरू ब्राह्मणत निमंत्रणा याना भोजन याकेगु गोसागोल । कलाम्हेसित धाल- जिमि गुरूपिं दुथाय् बुद्धया नां काय्मते खँला ! ब्रम्हूत छवथांचिक वल । भोलाकं फेतुतं । जोरेयानातगु भलिं जुया चोन । धनञ्जानीया हाछिका वल । अले नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स धका बुद्धयात नमस्कार यात । अले ब्राह्मणतला तं पिकया धाल- देशे मेपिं मिसात मदुधका थुम्ह बुद्धयाथाय् वनीम्ह मिसा ब्याहा याना हयागु ला ? थो मिसा ला लछिंलाम्ह मखु धया न हे मनसे दना वन ।

भारद्वाज ब्राह्मणया साप तं पिहाँवल । अपाय् सकं धयानं जिमि गुरूपिनि न्हघोने बुद्धया नां काल का ! थः मिसा यात बोबीला धाःसा थः छें वने धका ख्याचो बीगु । थःछें वनी धका ग्याः । तं धाःसा साप पिहाँ वल । मिसायात बोमब्यूसे तं पोचीफक पोचिना बुद्धयात हे बोबीगु मती तया वन । बुद्धयाथाय् वना सापसंक बो बिल छ गधा, छ दोहँ, छ फै ।

बुद्ध मुसु मुसुं न्हिला चोन । ब्रम्हु ला तोलेहे जुया चोन । वं बुद्धयाके न्यन- छ ख्वाँय् ला ? जिं बोबिया चोनागु मताला ?

बुद्ध धयाबिज्यात- ता ! ब्रम्हु नं हानं न्यन- तं पिहाँ मवोला ? जिं अपाय् सकं बोबिया चोना ।

बुद्ध धया बिज्यात- जिं छिके प्रश्न छगू न्यने । छिथाय् छ्चें पाहुना वोला ?

भारद्वाजं धाल- वो का वो । अज्योगु नं न्यनेगु ला ? धर्मया खँ न्यरे ।

बुद्ध हाकनं न्यना बिज्यात- पाहाँ वोम्हेस्यां कोसेलि जोना वो ला ? जोना वैगु कोसेलि छिं मकासा व कोसेलि सुनां काई ?

जिं मकाय् बले जोना वोम्हेस्यां तुं जोना वनीका धका भारद्वाज

ब्राह्मणं लिसः बिल ।

बुद्धं धया बिज्यात- थौं जिथाय् नं पाहुना छम्ह वया कोसेलि जोना वल । जिं व कोसेलि मकया ।

भारद्वाजं न्यन- व सु पाहुना ?

बुद्धं धया बिज्यात- छि हे का ! छिं दोहँ, फै, गधा कोसेलि जोना वल । जिं सुइकार मयाना छितन्तुं का !

बुद्धया खँ न्यना भारद्वाज ब्राह्मण ला पाक जुया तोले हे जुया चोन । बडोहे अनोथम्ह बुद्ध जुयाचोन खनि । गज्योगु तं मचासे चोने फुगु ! अनं लिपा भारद्वाजं धाल- जिं प्रश्न छगू न्यने

छु छता नाश याय् फुसा सुखं चोने फै ?

छु छता नाश जूसा पीर व चिन्ता दै मखु ?

छु छता नाश याय्गु छित यो ता गौतम ?

बुद्धया लिसः खः- तं छता नाश याय् फुसा सुख दै, तं छता मदुसा चिन्ता व पीर दै मखु । तं छता नाश याय्गु जित यो ता ब्राह्मण ।

थुलि खँ न्यने धुंका लहा बिन्तियाना धाल, भो गौतम, छपिं ला धात्थें नं तः धम्ह धर्मात्मा खः । जित ला ख्यूं थाय् मत च्याका बीथें, लँ द्दना चोम्हेसित लँ क्यना बीथें छपिसं ज्ञानया खँ कना बिज्यात । जि तसकं हे अज्ञानी खः । जिमि मिसा धनञ्जानी छपिनिगु उपदेश न्यना ज्ञान कयातम्ह जुया सिकहे ज्ञानी हिसि दु । मनं खना छँया फुक ज्या याय् सः । व छँ वसेंसिसें लक्ष्मी दुहाँ वोगु बराबर जुल । जि तं कालिम्ह जूगुलिं छपिनि उपासिका धनञ्जानीया चित्त सुख मता । आर्वनिसें जिपिं निम्हस्यां छगू हे मन व विचार जुइगु जुल । जि तमं थन वयागु ला अरग चा मालां देग चा लू थें जुल । जि थन वयाबले तं पोचिना वयागु जुया म्ह हे इयातुसे चोगु । आ तं मदुबले मन नं म्ह नं याउँसे व सिच्चुसे चोन । जि म्वाना चोतले छपिनि आज्ञा शिरोपर याना चोनेगु जुल । तं कालि पह थन हे छोय्का छोय् । ■

सम्यक्दृष्टि-२

मिखाथें तःधंगु वस्तु थो संसारे मेगु छुं मदु । संसारे आपालं बां बांलागु वस्तुत दःसां मिखा मदुसा छुं खनीमखु । मिखा मदुम्हेसित न्हिने नं चान्हे नं उथें । थः योथाय् गनं वनेदैमखु । थःत योगु प्राप्त याय्त नं थाक् ।

थो संसार ख्वाले चोंगु ला हिया मिखा दुसां नं फुक चीजत बांलाक खंके फैमखु, थुइका काय् फैगु मेगु हे मिखा छग नं दु व खः प्रज्ञा मिखा अथवा विवेक बुद्धिरूपी मिखा । थुगु खनेमदुगु मिखा ख्वाले चोंगु मिखासिबे गाक्कं मू वं । थुगु प्रज्ञा चक्षुं बांला मला, भिं मभिं थुइका काय्फु । उलिजक मखु मिखां खनागु रूप, न्हाय्पनं न्यनागु शब्द, न्हासं बास नतुनेगु, म्हुतुं सवा काय्गु, शरीरं स्पर्श (थीगु) याय्गु आदि पंचइन्द्रियं अनुभव याइगु, रस काय्गु दुनेयागु मिखाया भरोसां व गुहालिं खः । प्रज्ञाचक्षुं (ज्ञानरूपी मिखां) बांलाक खंका, मद्रंक् थुइका ज्या याय्गु उन्नतिशील, विकास जुइम्ह मनूयाके देमागु गुणांग खः । थुगु खँ थुइका काय्त भीत मागु लौकिक व व्यवहारिक सम्यक् दृष्टिया अपण्णक जातक बाखँ छपु न्हचथने । थुगु बाखँ कल्याण मित्र सत्यनारायण गोयन्काया सफुतिं कयागु खः ।

निम्ह व्यापारी मरूभूमिं (लःमदुथाय्) उखेपारी व्यापार याः वनीपिं दु । उपिं मध्ये छम्ह विवेक बुद्धि मदुम्ह खः, अथे धयागु सम्यक् दृष्टि बुद्ध योग्यम्ह गुरु खः: _____ ३९ —

मदुम्ह खः । मेकथं धाय्माल धाःसा मरूभूमिस लः दैमखु धयागु मस्यूम्ह, मथूम्ह खः । मेम्ह व्यापारी छम्ह मरू भूमिस लःदैमखु धयागु बांलाक स्यूम्ह व थूम्ह खः । सम्यक्दृष्टि मदुम्ह व्यापारी आपालं सामान जोना द्वँहनं सालीगु गाडाय् तथा मनूत बोना मरूभूमि पाखे वना चोन । लुटाहात छपुचः म्हप्याका पलिस्वाँ ल्हाती जोना वया धाल- थन लिक्कसं पुखु छगू दु । खँला जिपिं व हे पुखुली मोल्हुया पलिस्वाँ कया हयागु । छिमि आम लःया त्यप झ्यातुक छाया कुबिया वनेगु ? थन हे पोंका थकि ।

सम्यक्दृष्टि मदुम्ह व्यापारी खँ मथू इपिं मनूत लुच्चात व लुटाहात धका । इमिसं धागु खँयात पत्यायाना खःका धका मती तथा, थःपिंके दुगु लः छाया झ्यातुक कुबिया वनेगु धका पोंका थकल । न्हिच्छिं वना नं गनं लः दुगु पुखु मखं । लः तोनेप्या चाल; ने नं मखना सित । सामान फुकं लुटे याना यंकल ।

अनं लिपा सम्यक्दृष्टिम्ह व्यापारी नं लः त्यप व सामान जोना मरू भूमि पाखे वन । न्हापाथेन्तुं लुच्चा व लुटाहात म्ह प्याकातुं पलेस्वाँ नं जोना वया न्हापाथेन्तुं लिक्कसं पुखु दुगु बयान यात ।

सम्यक्दृष्टि दुम्ह व्यापारी इमिगु खँ न्यना थः नापं बोना हयापिं पासापिन्त धाल- थुपिं भिपिं मनूत मखु । भीत भंगलाना भीगु मालसामान लुटे याय्त वोपिं खः । लः छफुति नं वांछोय् मते । इमिगु खँ विश्वास याय् मते । भी सिबे- न्हापावोपिं सकलें दुःख सिया सिनावन । इमिगु खँ न्यन धाःसा भीपिं नं अथे सिनावनेमाली । थन मरूभूमिस लः दुगु पुखु दै मखु धैगु स्यूम्ह व थूम्ह सम्यक्दृष्टि दुम्ह जुल । उकिं थःपिं नं धन नं बचे जुल ।

ठीक समभदारी व पाय्छिगु सम्यक्दृष्टि दुम्हेसित ठगे याय् फै मखु । ठगे याका चोने नं मालीमखु । समाजें चोनेबले नाना प्रकारया मनूत नाप चोनेमाः । गुलिं भिपिं, गुलिं मतिकुरापिं, गुलिं म्हुतु पिचु नुगः हाकुपिं

दु । मनूत म्हसीके अःपु मजू । तन्हुमछि जक मखु तःदँ तकं नापं चोना स्वे मानि अले जक मनू म्हसीके फै । बरू पशु म्हसीके अःपु, मनू म्हसीके थाकु । मनू बांलाक म्हमसीकं नापं चोना ज्या याय्बले लिपा दुःख जुइगु सम्भावना दु, अथे जुयाचोंगु नं दु । सम्यक्दृष्टि दुम्हेस्यां मनू म्हसीका जक ज्या याइ ।

खँ बांलाक थूम्हेसित हे सम्यक्दृष्टि दुम्ह धाई । वं अतीत, वर्तमान व भविष्य (लिपा) या खँ थुइका काइ । वयाके लिजां दै । थुकिं मभिंगुलिं तापाका भिंगुली ध्यान तै । थुगु पत्ति खँ मचानिसे अभ्यास व बानि बसे याय्मागु खँ खः । माँ अबु ताले लाःसा मचात नं तालेलाई । माँ अबुया खँ न्यंपिनं मखुपिं पासपिनि संगते मलाय् माः । अथे हे गुरू नं ताले लाय्मा । अंगुलिमाल नं गुरू ताले मलागुलिं ज्यान मारा जुल । थुगु खँ चोइ चोम्हेसिके नं लिजां दु धाय् मछिं । मेकथं धाय्माल धाःसा सम्यक्दृष्टि न्हचाबले दु धाय् मछिं । सफू चोय्गु व बाखँ कने गुलि अःपु उलि सम्यक्दृष्टि देके अःपु मजू ।

सम्यक्दृष्टि दुम्ह जुइत निता खँ चूलाय्माः

(क) कारण न्यना खँ थुइका काय्गु ।

(ख) मनं बांलाक कल्पना याय्गु ।

न्यजक न्यना नं सम्यक्दृष्टि देके फु । न्हापा न्हापा न्यनाजक नं ज्ञानलाभयाय् फु । आः सफू दत । मथूसा गुरूयाके व मेपिं सःस्यूपिंके न्यनेमाः । न्यनाथें मनं नं खंकेमाः ।

सम्यक्दृष्टि पावे जुइत मेगु नं प्यता खँ दुः-

- १) कारण सीकेगु कुतः (प्रयत्न) याय्गु ।
- २) कारण सीका अध्ययन व चिन्तन याय्गु ।
- ३) मनं थुइका परीक्षा याय्गु ।
- ४) यथार्थ (खःथें). थुइका काय्गु ।

व्यवहारिक व आध्यात्मिक उन्नति यायूत सम्यक्ज्ञान पायच्छिगु
समभ्दारी ज्या ब्यू । मोह व अज्ञानतां मेकथं धायू माल धाःसा मसः
मस्यूगुलिं, मथूगुलिं सम्यक्दृष्टि बुलुया वं । धात्थेया सम्यक्दृष्टि ला
चतुआर्यसत्ययात थुइका कायूफत धायूवं तिनि दै धका धर्म सफुती
व्याख्या याना तगु दु । अथे धयागु दुःख दु । दुःखया कारण दु । दुःख अन्त
याय फु । दुःख अन्त यायूगु लँपु व उपाय थुइका लुइकेगु खः ।

लौकिक(सांसारिक) सम्यक्दृष्टिः-

१) बाखँ न्यनेगु, धर्मया सफू बोनेगु व छापे याना प्रचार यायूगु
भिगु ज्या खः धका थुइका कायूगु ।

(२) यायू मज्यूगु बांमलागु पाप कर्म मभिगु धका सीका कायूगु ।

(३) पापया मूल हा लोभ लालच, द्वेष व मोह धका थुइकेगु ।

(४) भिगु ज्या याःसा भिगु फल पावे जुइ । मभिगु ज्याया फल
मभिगु फल पावे जुइ धका थुइका कायूगु ।

(५) माँ बौया सेवा यायूगु । थुपिं फुकं व्यवहारिक सम्यक्दृष्टिया
लक्षण खः । ■

Dhamma.Digital

मतिकुराम्ह भिक्षु देवदत्त

बुद्धया पालेयाम्ह मति मभिंम्ह भिक्षु देवदत्तया बारे सीके मागु खँ खः । सीका तयां छुं मस्यं थें चों । देवदत्त शब्द बौद्ध देशया लागि न्हूगु मखु । ख जा थो छगू शब्द मखु, छम्ह मभिंम्ह दुष्टम्ह भिक्षुया नां खः । श्रीलंकाय् थुगु शब्द न्हिया न्हिथं जनभाषाय् दुध्याना चोने धुंकल । गथे कि सुनांनं भिंगु ज्याय् बाधा ब्यूवल वा थःभिंजुया खँल्हाः वल कि अथवा मिलेजूपिं फाय्त् सनकि वयात देवदत्त धका धाय् धुंकी ।

बर्मा थाइल्याण्ड व क्याम्बोडियाय् नं अथे हे जनभाषाय् दुध्याना चोंगु दु, तर लंकाय् गुगु अर्थे छयला चोंगु खः वयासिबे उपो मेगु थासे नं दुध्याना चोने धुंकल । व छु अर्थे ? सुनां नं ला (मांस) नेगु पाप व हिंसा धालकि वयात अनया बौद्धतसें वा भिक्षुपिसं देवदत्तया सन्तान धार्ई । थथे छाया् धागु थो खँ थन कोय्वैगु घटनां बालक सी दै ।

देवदत्त बुद्धया ककाया काय्, किजा थाय्माम्ह खः । ललित विस्तर कथं यशोधराया किजा खः । वनं भिक्षु जुया बुद्धया शिष्य जूवन । निम्ह दाजु किजाया सोभाव ठीक कस्ति हा व भुजिं थें पाः । बुद्ध शान्ति प्रेमी सा देवदत्त ल्वापु खिचा खः । बुद्ध दयालु व परोपकारी जुलसा देवदत्त ईर्ष्यालु व पदलोलुपम्ह खः । बुद्ध अभिमान मदुम्ह व निस्वार्थी खःसा देवदत्त अहंकारी व स्वार्थी खः । वं थुलिसम्म नं इच्छायात कि बुद्धयात स्याना थः बुद्धया गद्दी फेतुइगु । छाया् कि बुद्ध दत्तले वया इच्छा पुरे जुइ मखु । बुद्ध

बुद्ध योग्यम्ह गुरु खः _____ ४३ —

स्वयं सुयातं थःगु थासे तेगु अथवा उत्तराधिकारी याय्गु इच्छा मयाः । भिक्षु भिक्षुणी, उपासक उपासिका हे उत्तराधिकारी खः धया बिज्यात । बुद्धं उपदेश याना बिजयागु धर्म हे वसपोल परिनिर्वाण लिपा सकियां गुरु जुइ, उत्तराधारी जुइ । बुद्धया थज्योगु इच्छा न्यसे निसें देवदत्तया मने डाह जुया वल । लिपा ला बुद्धयात हे स्याय्गु वं मती तल । छक ला पर्वतया चों लोंहतं काय्का हल तर व लोहं बुद्धयात मलासे लोंह तज्याना कुचा छकू वसपोलया तुतिया म्हाला पतिंचाय् लात । फलस्वरूप घाः तचो जुया वसपोलयात तसकं दुःख जूगु खँदु ।

अनं लिपा छम्ह किसियात ऐला त्वंका बुद्ध लें बिज्याना चोंबले तोता हल । वनं बुद्धया मैत्री व करूणा बलं असफल जुल ।

अनं लिपा भिक्षु संघ हे फाया भेदयाना थःसंघया नायो जुइगु गोसा गोल । संघ भेद याय्त तःगु मछि षडयन्त्र यागु दु । थन छगू जक खँ न्ह्यथने त्यना ।

देवदत्तं मती तल-बुद्धया न्ह्योने थज्यागु नियम बनेयाय्मागुली कुतः याके गुगु कि बुद्धं नं भिक्षुपिसं नं व्यवहारे छचले फैं मखु । थुगु जिगु सुझावयात बुद्धं माने मयात धाःसा जिं वसपोलया बदनामयाय् छिनी । (विनयपिटकया चुल्ल वर्ग)

देवदत्तं बुद्धयाथाय् बना न्यागू नियम थपे याय्माल धका खूब भिंजुया प्रार्थना यात, व न्यागू (५) नियम थुकथं खः—

- १) भिक्षुं जीवनभर भिक्षा फोना जीविका याय्माः, निमन्त्रणा सुइकार याना दाताया छेंय नैम्ह दोषी ज़ुइ ।
- २) भिक्षु जीवनभर जंगलहे बासं चोनेमाः गामे व विहारे चोनिम्ह दोषी जुइ ।
- ३) भिक्षु मसीतले मसाने व छ्वासे वानातगु भ्वाथगु कापमुंका होना चीवर वस्त्र पुनेमाः । गुम्हेसिनं गृहस्थं दानव्यूगु चीवर पुनी व दोषी जुइ ।

- ४) भिक्षु जीवनभर सिमाकोय् चोनेमा, पौदुगु छयेंदुने दंम्ह दोषी जुइ ।
 ५) भिक्षु जीवनकाछिं ला व न्या मनसे चोनेमाः, गुम्हेस्यां ला (मांस) नइ व दोषी जुइ ।

भगवान् बुद्धं देवदत्तया म्हुतुपिचु नुगः वचुगु (हाकुगु) सीका बिज्यात । वसपोलं देवदत्तयात लिसः बिसें धयाबिज्यात— सुं भिक्षु न्ह्यापिं जंगले चोहुं, म्हापिं दरबारथें बांलागु विहारे चोहुं । न्ह्यापिं जंगले फलफूल माला नहुं । म्हापिं निमन्त्रणा सुइकारयाना भोजन याहुं । योपिनि छ्वासे वांछोयातगु कापमुंका चीवर वस्त्रं पुं, मयोपिनि गृहस्थतसें दान ब्यूगु न्हूगुकापा यागु चीवरं पुं । न्ह्यापिं सिमा बवे दंहुं, म्हापिं पौदुगु छयें दंसाज्यू । योपिनि ला, न्या थ नं । मयोपिनि मनसां ज्यू, जिं सोंगु प्रकारया दोषं मुक्तगु ला, न्या नःसां ज्यू धका नियम देका ते धुन ।

(क) अदिट्ठ (ख) असुत (ग) असंकित । अदिट्ठ या अर्थ खः थःगु हे लागी धका प्राणी स्यानाचोंगु मखंगु । असुतया अर्थ खः थःगु हे लागी धका प्राणी स्याना चोंगु धैगु थःम्हं मन्यनागु । असंकितया अर्थ खः थःगु हे लागी स्याना तःगु धैगु शंका मजूगु । थुकियात त्रिकोटी परिशुद्ध मांस धाइ । थज्योगु ला (मांस) अबले नं आः नं सुलभ जू ।

भिक्षा वनीम्ह व करपिसं ब्यूगु नैम्ह भिक्षुं छु स्यू करपिनि छयें छु देकातल । पसले ला मिया चोम्हेसिनं नं थःगु जीविकाया नितिं जक स्याना चोन सिबे फलानाम्हंस्या हे लागी धका स्याना मचों । उकिं त्रिकोटी परिशुद्ध मांस नेमज्यू धका न बुद्धं धया बिज्याः न बुद्धमार्गीतसें मानेयाः तर अथे खःसां ला मनसे चोने फुसा बांला, तर ला नेहे मज्यू धायगु व्यवहारिक मजू, सम्भव नं मदु ।

ला ने ज्यू धका नेपाले मोहनी बले गणेद्यो, भिंद्यो, भगवती द्योयाथाय् व तलेजु द्योयात थपिसं बाहाँस्याना लानेगु सरासर हिंसाखः, अत्याचार जकमखु महान अन्धविश्वास नं खः । तर नेपाले थज्योगु

संस्कृतियात रक्षा याना तेमाः धैगु मान्यता दु । थुगुपति संस्कृति असभ्य
संस्कृति धैगु विदेशी तसें धयाचोगु दु ।

बुद्धया धापू व विचार कथं केवल पशु स्यायगु जक हिंसा मखु
मनुखं मनुयात च्योयायगु, पसःवोपिं ग्राहकतेत ठगेयायगु, पेट्रोले मतचिकं
ल्वाक छ्चायगु, शुद्ध घ्यले वनस्पति व दाःल्वाक छ्चायगु, दुरुई लः
ल्वाक छ्चायगु, थःके दुगु माल सुचुका ल्यूनेया लुखां अपो धयबा कया
मीगु, शोषण यायगु आदि फुंक हिंसा खः । थौ कन्हे मखुगु खँ लहाना
मनुखं मनुयात कोफायगु ज्यू, तुतिजोना साला बस्वाय् ज्यू । ला (मांस)
छ्ता मनसे चोन धाय्वं अहिंसावादी व धर्मात्मा जुइत सनीगु ।

अँ देवदत्तया खँ तापाना वन । देवदत्तं दहँ कायगु आशा यायां छु
जक पाप कर्म मया । देवदत्त गुलिनं अहिंसा वादी व धर्मात्मा जूगु खने दु
पिनें स्वे बले, तर नुगः तसकं हाकु । म्हुतु पिचु नुगः वचुम्ह जुयाचोन ।

देवदत्तं अव्यवहारिक न्यागू विनय नियम देकेगु बारे बुद्धयात व्यूगु
सुझावयात वसपोलं असुइकार यागुलिं देवदत्तया विरोध याय्त छिन ।
देवदत्तं भिक्षुपिं छ्म्ह छ्म्हसिथाय् वना नापलाना थःम्हं फोनागु न्यागू
नियमयात बुद्धं पक्षपातयाना खै फाय्थे वां छोया बिल । का भिक्षुपिं ! जि
सुझाव बियागु नियमत गुलि बांला, ज्यू मज्यू छिमिसं छक विचाः याना
सो । थुकी छुं दोष दुला ? देवदत्त गृहस्थत नं नाप लाना थः भिंजुया खँ लहा
जुल । विवेकबुद्धि मदुपिं भिक्षुपिसं व वहे झोले लापिं कच्चा बुद्धिपिं
उपासक उपासिकापिसं देवदत्तया पँलिना बुद्धयात दोष बिल । भिक्षुपिं
न्यासः देवदत्त लिना वन बुद्धयात तोता । उलिजक ला बुद्ध मोज यायगु व
साक्कनेगु व आरामं चानेगु पलके थुल धका हाला जुल । उपासक,
उपासिकापिसं नं मेगु नियम न्ह्याथेसां नं ला व न्या नेमज्यू धागु
देवदत्तया खँ मनावसिब व बांला जू धया हल ।

देवदत्तं संघ भेद (भिक्षुपिं फाय्गुज्या) यागुलिं बुद्धया नुगःयात

धक्का लगे जुल । बुद्धं धया बिज्यात— “मिलेजूपिं फाय्गु पंच महापाप मध्ये मुख्यगु छगू पाप खः” संघभेद छथोया निथो याय्गुयात धाई । सारि पुत्र महास्थविरं देवदत्तया षड्यन्त्र व कुंचक भण्डाफोरयाना बिज्यासेलि बायावंपिं कच्चापिं भिक्षुपिं हानं बुद्धया संघे दुथ्याकवल । गल्ती सुइकार याना क्षमाफोन ।

थुगु देवदत्तया घटनां छु सीदु धाय्बले भिक्षु जुइवं सकसिके ईर्ष्या व मेमेगु बांमलागु मतिकुरा पह तना वनीगु मखु । विवेक बुद्धिं नं भिक्षु जुइवं दया वइगु मखु । ■

आपा म्वाना चोनेगु उपाय

अपो म्वाना चोनेयोपिं, अर्थात् दीर्घायु जुई मयोपिं शायद सुं दैला ? दुसा ज्या मदया म्वाना चोनेथाकुपिं बुरा-बुरीत, योपिं नाप चोनेमदया व मयोपिं नाप चोनेगु इच्छा मदुपिं हे जक म्वाना चोनेमास्ते मयोपिं दइ ।

जिं थन न्ह्यथने त्यनागु अपो म्वानाचोने फइगु उपाय बारे खः । न्हापां धार्मिक तालं छक विचार व कल्पना यायनु । गौतम बुद्ध धैबिज्यागु दु-
अभिवादन सीलिस्स निच्चं बुद्धा पचायिनो ।

चत्तारो धम्मा वइढन्ति आयु वण्णो सुखं बलं ॥

अर्थ- न्हियान्हिथं चाला बांलाम्ह जुया पहचह बांलाम्ह, थःसोया नं थकालिपिन्त आदर गौरब तया माने याय् सःम्हेस्या आयु ताहाक जुइ, ख्वा चक्कनी, यचुसे चोनी, अले सुखदै, बां नं लाई ।

वसपोल बुद्धं हानं थथे नं धया बिज्यागु दु- ताकत दैगु नसा नं चूलाय्माः । चोनेगु थाय् छें छिंक दय्माः । कचवं याइपिं व सरुवा ल्वे दुपिं मनूत नापं मदेमाः । हावा पानी मौसम मिलेजुइक वसः पुनेगु चूलायेमाः अथे धयागु चिकुलां लुमुगु वसः, तालां सिचुगु चूलाय्माः । विचार व मन मिले जूपिं मनूत दय्माः । चिन्तां मुक्त जुइमाः । अथे धयागु पीर काय् मालीगु ज्या याय् मज्यू । सफा सुघर जुइमाः । आपा ने मज्यू । अले आपा म्वाना चोने फइ ।

— ४८ — बुद्ध योग्यम्ह गुरु खः

धर्मया सफुती थुकथं नं धैतगु दु- सीत्यंपिन्त बचेयाना बीगु, प्राणीहिंसा बचे जुया चोनेगु, सफासुधर याना चोनेगु, स्वांमा व सिमापीगु, फल्चा व लः तोनेगु बंगा व तुं, नदीपारजुइगु ता देका बीगु, ल्वगी पिनि सेवा याय्गु थुपिं फुकं आयु ताहाक जुइगु उपाय खः ।

मन शुद्ध याना बुद्ध वन्दना याय्गु, परित्राण पाठ न्यनेगु, धम्हं नं परित्राण पाठयाय्गु ज्यू, भिंजू । परित्राण धैगु बुद्धया मैत्री व करूणा अले सत्यया बल खः । परित्राण पाठ याइम्ह भिक्षुया नं मने मैत्रीभाव शुद्ध जुइमाः, न्यनीम्हेस्या नं शुद्धगु श्रद्धा जुइमाः । परित्राण पाठ न्यना चोनेबले मने पाप कल्पना मवो । थुकिं हि सफा जू । मन याउँसे चों । थुगु ज्या छ्गु मनोवैज्ञानिक उपचार विधि खः । परित्राण पाठ न्यना चोनिम्ह म्ममफुम्हेस्या मन याउँसे व यचुगुलिं हि नं सफा जुया वनिगुलिं आयुताहा जू ।

म्हमफैगु नब्बेप्रतिशत मनं खः धैगु वैद्यतेगु धापु खः । शारीरिक ल्वे जूसा वासः दु । तर मानसिक (मनया) ल्वे जुइबले वासः मद्दु । ल्वे लनीगु व मलनीगु मनया शक्ति अनुसारं खः । अपो तं पिहाँ वैपिनि हि सफा मजू । उकिं याना नं म्ममइगु खः ।

रूसे सच्छिव पीदँ (१४०) वर्ष म्वाना चोम्हेसिके छ्मह अखवार वालां (पत्रकारं) न्यन- छि थुलिमछि आयु ताहाक जूगुया कारण छु ?

व आपा म्वाना चोमह बुरां धाल- जिं बासिगु छुं मनया । पचेयाय् धाकुगु छुं चीज मनया । वाउँचा तरकारी जक अपो नया चोना । सुथन्हापनं वाउँसेचोंगु जंगल व पहाड अले स्वाँहोइचोंगु बगीचा सोया चोनेगु बानि । शुद्धगु फसे चाह्यु वनेगु बानि खः । चिन्ता व पीर काय् मालीगु ज्या छुं मयाना । अपो खँ नं मल्हाना । म्मामदुगु गफ याना चोनीथाय् नं मचोना । आपा प्वाजाय्क नं मनया । ठीक इलेजक जा नेगु ।

थन पीरकाय् मज्यू धाःगु छता लुमके बहजू । अमेरिकाय् दकसिबे तःभिम्ह न्हिं न्यागू लाख अम्दानी दुम्ह साहु छ्मह दु । वया नां रोकफेलर

खः । वयात् छुं दुःख मदु । व खरब पति जूसां चिन्तां मुक्त मजू । ध्यवा कमाय् याय्गु जक ध्यान ।

छन्हु वया सामान तयाछोगु लः (पानी) जहाज हुरि फसे लात । थो खबर न्यनेसात वया मन स्यन, चिन्ता व पीरजुल, न्ह्योमवल, नेनंमेल । त तः धंपिं वैद्यत सःताहल, तर वासलं मथ्यू । लिपा मनोवैज्ञानिक डाक्टर छम्हेस्यां मनया ल्वे धैगु सीका धाल— साहुजी छिगु आयु आपामन्त, उकिं छिगु धनं अशरण गरीबते लागि, अपाङ्गते लागि अस्पताल छगू निर्माण याना दिसं । छि हे धरना चोना दकमि, सिकर्मी सःता गन झ्या व लुखा तेगु खः धया छि हे न्ह्योने चोना ज्या याःथाय् चोना दिसं, ध्यान तया दिसं ।

अस्पताल याकनं सिधेकिगु ध्यानेलाबले हुरीफसे लाःगु जहाजया चिन्ता व पीर मन्त । परिश्रम व धपित जूबले त्यानुया न्ह्यो नं वल, ने नं यल । ल्वे लन । मनो वैज्ञानिक डाक्टरं वया ध्यान मेथाय् लाकाब्यूगुलिं मानसिक (मनया) ल्वे लन । व रोकफेलर साहु प्यीनिदँ (४२ वर्ष) दुबले सीत्यंम्ह ९२ दँ तक म्वात हँ । व साहु असहाय गरीबते लागि स्थापना यागु “रोकफेलर गरीब सेवा” नामं वासःया कारखाना आतकं दनि धाःगु तःदँ न्हापा श्रीलंकाया स्वास्थ्यसेवा पत्रिकाय् छापे जूगु खना । अमेरिकाय् गरीबत ल्वे जुलकि वासः याय् मखना अथें सिना वनेमाः । वासः याय्त यक्को ध्यबामाः । उकिं रोकफेलर साहु अशरण व अनाथते लागि अस्पताल व वासःया कारखाना स्थापना याना दीर्घायु जुल, तःदँ अपो म्वात ।

श्रीलंकाया इतिहासे वसभ धयाम्ह जुजुयात ज्योतिसं आपाः म्वाइमखु धाःबले गाक्कं चिन्ता व पीर काल । थःगुरु भिक्षु सःता थःगु पीरया खँ कन । जुजुया गुरु भिक्षुं सुझाव बिया धाल— स्यना चोंगु धर्मशाला व विहार जीर्णोद्धार याय्गु, गरीबत उधार जुइगु ज्या याय्गु भिं जुइ ।

जुजुं न्यन थुकिं छु जुइ ले ? गुरु भिक्षुं धैबिज्यात— आपा म्वाइ,

दीर्घायु जुइ महाराज । जुजुं अथे हे यागुलिं पीदँ (४० वर्ष) मयाक अपो म्वात हँ ।

पूज्याचार्य अमृतानन्द महास्थविरयात श्रीलंकाया ज्योतिषं न्येच्यादँ (५८ वर्ष) जक म्वाइ धका धाल खनि । वसपोल व जोशीया खँ न्यना विश्वास जुल । अबलेंनिसें थः आपाम्वाइमखुत । उकिं बुद्धकालीन सफू गुलि चोया सिधेके मागुखः याकनं सिधेके माली धका निहं (१२ घण्टा) झिनिघौ बुद्धकालीन सफूत चोया बिज्यात । सारा दिन सफू चोया याकनं सिधेकेगुली ध्यान ब्यूबले (७२ वर्ष) न्हेनिदँ तक म्वात ।

बक्कुल धैमह भिक्षु (१२० वर्ष) सच्छि व नीदँ म्वात धयागु बुद्ध धर्मया सफुती चोया तगु दु । कारण वसपोलं म्हँमफुपिन्त वासः नं बिया मैत्रीपूर्वक सेवायागुलिं हँ ।

आपा म्वाना चोनेगु उपायत बौद्ध सुफुती दुध्याना चोंगु छगू निगू न्ह्यथनेगु बांलाइ ताया । आपा म्वाना चाने योसा थुकी ध्यान बीगु ज्यू ।

- (१) अपो ज्याय् लहाः मतेगु ज्यू
- (२) न्ह्याबले खँ अपो मल्हाय्गु ज्यू
- (३) न्ह्योगुलु जुइ मज्यू
- (४) अपो मनूत दुथाय् चोनेगु इच्छा मयासां ज्यू
- (५) अपो समाज सम्बन्धी (मनूतेगु बारे) चिन्ता काय् मज्यू
- (६) असम्भवगु (जुइमखुगु) कल्पना याना चोने मज्यू
- (७) आपा कर्पिनि निन्दा, चर्चा याना चोने मज्यू ।

झीपिंनं आपा दँ म्वाना चोने योसा थन न्ह्यनागु कथं जीवन छचला यंकेगु बांलाइ । ■

दश पारमित

दानया धर्म पूर्णगत बुद्ध,
दानबला अधिकं हितकर शास्ता ।
दानया वर्णन सुखकर शब्द,
दानया पारमिता गुण पूर्ण ॥

शीलया धर्म पूर्णगत बुद्ध,
शीलबला अधिकं हितकर शास्ता ।
शीलया वर्णन सुखकर शब्द,
शीलया पारमिता गुण पूर्ण ॥

नैष्कर्म्यया धर्म पूर्णगत बुद्ध,
नैष्कर्म्यबला अधिकं हितकर शास्ता ।
नैष्कर्म्यया वर्णन सुखकर शब्द,
नैष्कर्म्यया पारमिता गुण पूर्ण ॥

प्रज्ञाया धर्म पूर्णगत बुद्ध,
प्रज्ञाबला अधिकं हितकर शास्ता ।

प्रज्ञाया वर्णन सुखकर शब्द,
प्रज्ञाया पारमिता गुण पूर्ण ॥

वीर्यया धर्म पूर्णगत बुद्ध,
वीर्यबला अधिकं हितकर शास्ता ।
वीर्यया वर्णन सुखकर शब्द,
वीर्यया पारमिता गुण पूर्ण ॥

क्षान्तिया धर्म पूर्णगत बुद्ध,
क्षान्तिबला अधिकं हितकर शास्ता ।
क्षान्तिया वर्णन सुखकर शब्द,
क्षान्तिया पारमिता गुण पूर्ण ॥

सत्यया धर्म पूर्णगत बुद्ध,
सत्यबला अधिकं हितकर शास्ता ।
सत्यया वर्णन सुखकर शब्द,
सत्यया पारमिता गुण पूर्ण

अधिष्ठानया धर्म पूर्णगत बुद्ध,
अधिष्ठानबला अधिकं हितकर शास्ता ।
अधिष्ठानया वर्णन सुखकर शब्द,
अधिष्ठानया पारमिता गुण पूर्ण ॥

मैत्रीया धर्म पूर्णगत बुद्ध,
मैत्रीबला अधिकं हितकर शास्ता ।
मैत्रीया वर्णन सुखकर शब्द,
मैत्रीया पारमिता गुण पूर्ण ॥

उपेक्षाया धर्म पूर्णगत बुद्ध,
उपेक्षाबला अधिकं हितकर शास्ता ।
उपेक्षाया वर्णन सुखकर शब्द,
उपेक्षाया पारमिता गुण पूर्ण ॥

त्रिरत्न शरण

बुद्ध धर्म संघ विना मेव
शरण मदु जिमित ॥
भव भय दुःख फुकेत
पूजा जिमिसं याः वया ॥धु॥
पारमी फुक्कं पुरे याना
पञ्चमार जिते याना ॥
बुद्ध जूम्ह सर्वज्ञया
भाव भक्ति याः वया ॥

कोटी अनन्त बुद्ध पिनि
बोधिबृक्षया मूले च्वना ।
गाथा उदान ध्वहे ब्वना
माक्व तप पूर्ण याना ॥

प्रीति गाथार्थ

अनेक जाते जन्म जुया
घोर घोर दुक्खसिया ।
माला जुया बारंबार
खंके मफु गृहकार ॥
आ: जिं खन हे कालिगर
तृष्णा निर्मूल याये धुन ॥
मखु संस्कार चित्त आ: जिं
जुये धुन असंखत ॥

व्यर्थे फुकेमते

सूर्य कोटि रस्मि दुम्ह
आकाश थें गुण दुम्ह ॥
छ्रको लोके हानं जन्म
ज्वीहे मखु ध्व अन्तिम ॥

भक्त भीषिं सकल मुंना
 यायेनु पासा गुण गान ॥
 दुर्लभ ध्व नरजन्म
 फुकेमत व्यरथनं ॥

बुद्ध-धर्म प्रार्थना

- १ त्रिरत्न याके शरण वना भी,
निर्वाण पदबि लाय्मा याकनं ।
- २ दानया पुण्यं लोभ मदेमा,
शीलया पुण्यं द्वेष मदेमा,
भावनाया जोरं मोह मदेमा,
दान शील भावना बृद्धि याये फयेमा ।
- ३ ध्व संसार धैगु दुक्खयागु खानी,
दुःख फुकेयात जुयेमाल ज्ञानी ।
संसार चक्रं छुटे जुया वनेत,
चतुरार्य सत्य खंका च्वने फयेमा ।
- ४ मिथ्या दृष्टिपिंगु सङ्गत मज्जीमा,
सम्यक दृष्टि कुले जक जन्म ज्वीमा ।
न्हयाथाय् जन्म न्हयागुजुनी ज्वीमा,
बुद्धया धर्मे दृढचित्त ज्वीमा ॥

५ अन्धविश्वासे गुबलें मलाय्मा,
शुद्धगु मार्गय् ब्वाय् वने फय्मा ।
न्हयाथाय् जन्म जूसां धर्म पासा फुकं,
मिले चले ज्वीमा बायाचवने म्वालेमा ॥

६ अत्याचार बृद्धि जुयावैगु बखते,
पापीपिंगु पुचले जन्म जुये म्वालेमा ॥
थुम्ह हे बुद्धया शासन दुबले,
शुद्धगु मार्ग व फल लाय् फय्मा ॥
मफुसा मैत्रिय बुद्ध जुयेवं,
मनुष्य धायेका जन्म काय् दय्मा ।
वस्पोलयागु धर्म ज्वना भी,
उगुहे जन्मे निर्वाण लायमा ॥

Dhamma.Digital

आशिका

अनुत्तर बोधि ज्ञानया पदबी ।
लायेमा याकनं दया च्वंको लोके ॥
मुना च्वन दुःख अपालं जगते ।
ध्व दुःख याकनं फ्यने माल सत्य ॥१॥

हे गुरु बुद्ध धर्म व संघ,
 गन छपिंके जि वया शरण !
 बोधि हे ज्ञान मलातले हानं,
 जिं- याना दानं पुण्यया भावं ॥२॥
 षत्गति सत्व प्राणीपिं धाको,
 लाय्मा बुद्ध पदबिया धाम ।
 हे गुरु भाग्य कृपा छःपिंके,
 फवनागु ज्ञान बिब वरदान ॥३॥
 महा मृत्यु वैगु अवस्थाय् जिमित,
 रोग आदि कष्ट छुंहे मज्जीक ।
 सुमरण याना दको गुरु पिंगु ।
 दको प्राणीयात सुख बिये फैगु ॥४॥
 संसारया अविद्या फुकेगु सुविद्या ।
 जगत हित ज्वीगु तथागतया चर्या ।
 याये फैगु ज्ञान गुरु पिंगु ध्यान ।
 बियेमाल जिमित धर्मया मान ॥५॥

मां लुमंका

पार गथे जुई मामयागु गुणं ।
 भक्ति याय् मफु प्रभु ध्व पापी मननं ॥धु॥
 गरभस तयानं जन्म जित बिया दिल ।
 भालपिये मफु मनं बालख जुयानं

कष्टं दुरू धका त्वनकल मामनं ।

उगु दुरू अज्ञानस त्वनाजुया रसनं ॥१॥

दुरु धका त्वननं रंग जक हिलका ।

ज्ञाननं स्वव छनं उगु दुरुपिलन

मामनं मखंतले ख्वया च्वनी कष्टनं ।

खिच्च क्यादीगुली कष्टसियादिल मामनं ॥२॥

नये तिये देने धाये मफया छतानं ।

सकतानं दुःखसिया रक्षायात मामनं ॥

नयमदु नकातल त्वनेमदु त्वंकातल ।

सकतानं ज्ञानबिया रक्षायात मामनं ॥३॥

भति खँ ल्हायसई म्हितल जुयानं ।

अनेगु प्रकारनं स्यना हई मामनं ॥

बैस जि जासेवई ज्ञान दयानं ।

थवकेस खने दुथें जगत क्यन मामनं ॥४॥

दुरुयागु भरनं लहित कष्टनं ।

न्हयागु दुःख सिलसानं जययात मामनं ॥

जगतया दरशन बिया दिल मामनं ।

मामयागु दरशन न्हिथने मफु जिनं ॥५॥

भाइनारायण मानन्धर - वटु

ज्ञान मत सित

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

इयालनं फय् वया, मत जक सित,
यो माँ इयाः तीगु गय् ? ॥धु॥

भीच्याता लक्षगु, नर-गुण तनाच्चन ।
ध्व गुण मालेधयां, मत जक सित ॥१॥

अतिकन बाँनलागुः ज्ञान रत्न तना च्वन ।
माला मालाँ ल्वीके मफु, मत जक सित ॥२॥

पञ्च तत्व यागु गृह, अतिकनं बानलागु ।
बाँलासां हिसिमदु, मत जक सित ॥३॥

इयालेतेगु चुकू दुसा इयाःतिना केने फैगु ।
ज्ञान रूपी चुकु मदु, मत जक सित ॥४॥

बुद्धया दासनं, धाल न्यव साधुपिं ।
इन्द्रिया न्यापाः इयालं मन स्यंका बिल ॥५॥

लेखकया प्रकाशित नेपालभाषाया भेगु सफूत

१. गौतम बुद्ध	३१. चरित्र पुचः (भाग-१)
२. बुद्धया अर्थनीति (संयुक्त)	३२. चरित्र पुचः (भाग-२)
३. तथागत हृदय	३३. योगीया चिट्ठी
४. त्याग	३४. पालि प्रवेश (भाग-१)
५. दश संयोजन (सं.)	३५. पालि प्रवेश (भाग-२)
६. भिक्षुया पत्र (भाग १)	३६. धर्म मसीनि
७. भिक्षुया पत्र (भाग २)	३७. सर्वज्ञ (भाग-१)
८. पेकिङ्ग स्वास्थ्य निवास	३८. सर्वज्ञ (भाग-२)
९. बौद्ध शिक्षा	३९. दुःख मदैगु लेंपु
१०. न्हापां याम्ह गुरु सु ?	४०. शिक्षा (भाग-१)
११. माँ-बौ लुमन	४१. शिक्षा (भाग-२)
१२. हृदय परिवर्तन	४२. शिक्षा (भाग-३)
१३. बौद्ध ध्यान (भाग-१)	४३. शिक्षा (भाग-४)
१४. बौद्ध ध्यान (भाग-२)	४४. दान
१५. बाखं (भाग-१)	४५. चमत्कार
१६. बाखं (भाग-२)	४६. बुद्धया व्यवहारिक पक्ष धर्म
१७. बाखं (भाग-३)	४७. व्यवहारिक प्रज्ञा
१८. बाखं (भाग-४)	४८. दीर्घायु जुइमा
१९. बाखं (भाग-५)	४९. ज्ञान मार्ग (भाग-१)
२०. बाखं (भाग-६)	५०. ज्ञान मार्ग (भाग-२)
२१. भिक्षु जीवन	५१. बौद्ध नैतिक शिक्षा
२२. भिंम्ह मचा	५२. भिगु बन्धन
२३. बाखँया फल (भाग-१)	५३. मन् म्हसिइकेगु गय् ?
२४. बाखँया फल (भाग-२)	५४. संस्कृति
२५. धम्मचक्कप्यवत्तन सुत्त	५५. बुद्धया करुणा व ब्रह्मदण्ड
२६. क्षान्ति व मैत्री	५६. धर्मया ज्ञान
२७. बोधिसत्त्व	५७. कर्म व कर्मफल
२८. मूर्खम्ह पासा मज्जु	५८. अमृत दान
२९. भ्रमण नारद (अनु.)	५९. मंगल
३०. ईर्ष्या व शंका	

लेखकका छापिसकेका अन्य पुस्तकहरू

१. नेपाल चीन मैत्री
२. बौद्ध दर्शन
३. बुद्ध र व्यवहारिक धर्म
४. पञ्चशील
५. शान्ति
६. नारी हृदय
७. पेकिङ्ग स्वास्थ्य निवास
८. बौद्ध संस्कार (दो.सं.)
९. बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा (दु.सं.)
१०. निरोगी
११. बुद्धको विचारधारा
१२. मैले बुझेको बुद्धधर्म
१३. बौद्ध नैतिक शिक्षा (भाग १)
१४. बौद्ध ज्ञान
१५. "बुद्ध र बुद्ध धर्मको संक्षिप्त परिचय
१६. धर्म चिन्तन
१७. बौद्ध ध्यान (विपस्यना ध्यान)
१८. सम्यक शिक्षा (भाग-१)
१९. आर्यसंस्कृति
२०. आर्यशील र आर्य मार्ग
२१. सम्यक शिक्षा (भाग-२)
२२. सम्यक शिक्षा (भाग-३)
२३. निन्दाबाट बच्ने कोही छैन
२४. बुद्धकालीन प्रजातन्त्र र समाजवाद
२५. नारीहरूमा पनि बुद्धि छ
२६. बुद्धकालिन संस्कृति
२७. बुद्धकालिन संस्कृति र परिस्थिति
२८. पहिलो गुरु को हुन् ?
२९. बुद्धको संस्कृति र महत्त्व
३०. क्षान्ति र मैत्री (अनु. वीर्यवती)
३१. धर्म र हृदय
३२. बोध कथा र बौद्ध चरित्र
३३. कर्म र कर्मफल (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
३४. भिक्षु जीवन (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
३५. दश संयोजन (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
३६. २१ औं शताब्दिमा बुद्धको शिक्षा किन ?
३७. चित्त शुद्ध भए जीवन उज्ज्वल हुनेछ
३८. धर्म जीवन जिउने कला
३९. बुद्धको जीवनोपयोगी शिक्षा
४०. नक्कली देवता
४१. बुद्ध र बुद्धको धर्म
४२. समाजको लागि बुद्धको शिक्षा
४३. मानिसलाई असल बनाउने बुद्धको शिक्षा
४४. व्यवहारिक प्रज्ञा (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
४५. अमूल्य धन (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
४६. बुद्धको चमत्कार
४७. दीर्घायु हुने उपाय
४८. नेपालमा बेरवादी बुद्धधर्मको भविष्य (प्रथम भाग)
४९. धर्मप्रचार
५०. नेपालमा बेरवादी बुद्धधर्मको भविष्य (दोश्रो भाग)
५१. बुद्धधर्म र संस्कृति
५२. असल शिक्षा
५३. बुद्ध र संस्कृति
५४. असल शिक्षा
५५. धर्म र आचरण
५६. धर्म र ज्ञानको शिक्षा
५७. बुद्ध योग्यम् गुरु ख:

मुद्रक: न्यू नेपाल प्रेस, फोन नं. ४४३४८५०, ४२५९०३२